

Suvestinė redakcija nuo 2024-07-27

Įsakymas paskelbtas: TAR 2023-12-12, i. k. 2023-23999

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO INTERVENČINĖS PRIEMONĖS „SUMANIEJI KAIMAI“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2023 m. gruodžio 12 d. Nr. 3D-841
Vilnius

Vadovaudamasis 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginiu planu, patvirtintu Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022)8272, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 25 d. nutarimo Nr. 1322 „Dėl Pasirengimo administruoti Europos Sąjungos lėšas ir jų administravimo“ 3.1.1 papunktį ir vykdydamas Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“,

t v i r t i n u Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ įgyvendinimo taisykles (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Kęstutis Navickas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2023 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 3D-841

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO INTERVENCINĖS PRIEMONĖS „SUMANIEJI KAIMAI“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ įgyvendinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis:

1.1. 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės;

1.2. 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. vasario 15 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/648 (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 2021/2115);

1.3. 2021 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. birželio 16 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/140;

1.4. 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos reglamentu (ES) 2023/2831 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

1.5. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginiu planu, patvirtintu Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022) 8272 (toliau – Strateginis planas);

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

1.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. balandžio 5 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimą, paskyrimo“;

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

1.7. Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 3D-102 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės);

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

1.8. Sumanių kaimų projektų įgyvendinimo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. 3D-428 „Dėl sumanių kaimų projektų įgyvendinimo gairių patvirtinimo“ (toliau – Sumanių kaimų gairės);

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

1.9. Taisyklės apibrėžia sumanių kaimų strategijos įgyvendinimo modelį, nustato paramos teikimo ir administravimo tvarką pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonę „Sumanieji kaimai“ (toliau – Priemonė). Taisyklės taikomos kaimo vietovių vietos veiklos grupėms (toliau – VVG), rengiančioms ir teikiančioms sumanaus kaimo strategijas (toliau – Strategijos), sumanaus kaimo strategijų partneriams, rengiantiems ir įgyvendinantiems sumanaus kaimo projektus (toliau – projektų vykdytojai), paramos gavėjams VVG ir projektų vykdytojams, kuriems skirta parama pagal Priemonę, taip pat institucijoms, atliekančioms Strategijų ir sumanaus kaimo projektų (toliau – projektas (-ai)) vertinimą, atranką ir vykdančioms įgyvendinimo priežiūrą. Paramos teikimo ir administravimo tvarką, kurios nereglementuoja Taisyklės, nustato Administravimo taisyklės.

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

2. Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme, SP, Administravimo taisyklėse, Socialinio ir bendruomeninio verslo vykdymo bei viešųjų paslaugų perdavimo pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. 3D-736 „Dėl Socialinio ir bendruomeninio verslo vykdymo bei viešųjų paslaugų perdavimo pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones gairių patvirtinimo“ (toliau – Socialinio verslo gairės), Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 3D-4 „Dėl vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių iniciuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – VPS įgyvendinimo taisyklės), Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“, Projektų inovatyvumo vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 3D-181 „Dėl Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos patvirtinimo“.

II SKYRIUS STRATEGIJOS

3. Šiame skyriuje nustatomos Strategijų įgyvendinimo ir administravimo bendrosios nuostatos.

4. Šiame skyriuje nurodomi Strategijų tikslai ir įgyvendinimo principai, remiama veikla ir galimi paramos gavėjai, Strategijų atrankos kriterijai, tinkamumo sąlygos ir išipareigojimai bei Strategijų administravimo modelis, tinkamos finansuoti Strategijų administravimo išlaidos ir galimos paramos sumos.

PIRMASIS SKIRSNIS TIKSLAI, PRINCIPAI IR REZULTATO RODIKLIAI

5. Strategija turi būti prisidedama prie šių tikslų:

5.1. specialiojo tikslo – skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę;

5.2. kompleksinio tikslo – modernizuoti žemės ūkį bei kaimo vietoves puoselėjant žinias, inovacijas bei skaitmenizavimo galimybes ir dalijantis jomis žemės ūkio sektoriuje bei kaimo vietovėse, ir skatinant ūkininkus jomis naudotis, sudarant geresnes galimybes naudotis moksliniais tyrimais, inovacijomis, žinių mainais ir mokymu.

6. Strategija turi apimti bent vieną sumanaus kaimo temą, nurodytą Sumanių kaimų gairėse:

6.1. vietos ekonomika;

6.2. įtrauki vietos infrastruktūra ir paslaugos;

6.3. sumanios vietos bendruomenės;

6.4. aplinkos apsauga ir klimato kaitos pokyčių švelninimas (horizontali tema, kuri turi būti taikoma visose Strategijose).

7. Strategija prisideda prie šių nacionalinių žemės ūkio ir kaimo plėtros poreikių įgyvendinimo:

7.1. skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas;

7.2. didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį;

7.3. modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą;

7.4. skatinti bioekonomikos verslus;

7.5. mažinti skaitmeninę atskirtį žemės ūkyje ir kaimo vietovėse.

8. Strategija turi būti siekiama bent vieno iš šių rezultato rodiklių:

8.1. žemės ūkio skaitmeninimo (R.3);

8.2. ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo kaimo vietovėse (R.37);

8.3. Europos kaimo infrastruktūros tinklų kūrimo (R.41);

8.4. socialinės įtraukties skatinimo (R.42).

9. Strategija turi būti rengiama ir įgyvendinama kartu su projektų vykdytojų projektais, kurie yra Strategijos sudedamoji dalis, remiantis partnerystės ir „iš apačios į viršų“, lygių galimybių ir nediskriminavimo principais, siekiant vieno ir ar kelių tikslų.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO MODELIS

10. Strategija įgyvendinama kaip skėtinis projektas, kurį sudaro bendra Strategija ir atskiri, vienos arba skirtingų veiklos pobūdžių, nurodytų Taisyklių 20 punkte, projektai. Strategija be projektų, nurodytų 13 punkte, negalima.

11. Strategijos rengimą ir įgyvendinimą koordinuoja VVG.

12. VVG gali būti Strategijos pareiškėja ir (arba) Strategijos partnerė. Strategiją VVG gali rengti ir įgyvendinti savarankiškai (viena VVG – viena Strategija) arba dvi ir daugiau VVG (viena Strategija – dvi ar keletas VVG).

13. Projektų vykdytojai projektus, kurie sudaro bendrą Strategiją, rengia ir teikia VVG savarankiškai.

14. VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) funkcijos ir atsakomybės Strategijoje:

14.1. vysto Strategiją, t. y. aktyvina Strategijos teritorijos gyventojus ir įtraukia juos į Strategijos rengimą ir įgyvendinimą, parengia bendrą Strategiją, įtraukdama visus projektus, administruoja ją, vykdo komunikacijos ir Strategijos viešinimo veiksmus;

14.2. savarankiškai nustato ir aprašo Strategijoje projektų atrankos būdus ir procedūras. Atrinkdama (-os) projektus turi:

14.2.1. sudaryti vienodas sąlygas potencialiems projektų vykdytojams pateikti projektus;

14.2.2. užtikrinti, kad projektais bus pasiektas geriausias Strategijos rezultatas, tikslai ir išskelti uždaviniai;

14.2.3. užtikrinti, kad projektuose būtų taikomi sumanūs problemų sprendimų būdai;

14.3. atlieka Strategijos koordinavimo, valdymo, priežiūros ir stebėsenos funkcijas iki Strategijos įgyvendinimo kontrolės laikotarpio pabaigos;

14.4. veikia partnerystės principais.

15. VVG ir VVG partnerių (kai taikoma) atsakomybės apibrėžiamos Strategijoje, o detalios funkcijos nurodomos jungtinės veiklos sutartyje (pavyzdinę jungtinę veiklos sutartį rengia ir tvirtina Agentūra). Kiekviena VVG ir partnerė (-ės) funkcijas vykdo savo teritorijoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

16. Projekto vykdytojo funkcijos ir atsakomybės Strategijoje:

16.1. įgyvendina VVG atrinktą projektą, kuris prisideda prie bendro Strategijos tikslo, iškeltų iššūkių, sprendžiamos (-ų) problemos (-ų);

16.2. savarankiškai ir (arba) su partneriu (-iais) įgyvendina projekte numatytas veiklas, investicijas;

16.3. siekia konkretaus projekto tikslo (-ų), uždavinio (-ų), rodiklio (-ų) ir pokyčio (-ių);

16.4. užtikrina komunikaciją su VVG bei prisideda prie Strategijos ir projekto viešinimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

17. Strategijoje ir (arba) projekte gali dalyvauti investuotojas (-ai) – fizinis ir (arba) juridinis asmuo (išskyrus biudžetines įstaigas), kuris nėra laikomas Strategijos ir (ar) projekto partneriu:

17.1. kuris investuoja į Strategijos ir (arba) projekto įgyvendinimą ekonominiais (pvz., pinigines lėšas, pastatai, įrenginiai, transporto priemonės ir pan.) ir (arba) intelektualiais (pvz., žmogiškasis kapitalas, licencijos ir pan.) ištekliais. Kai investuojama ekonominiais ištekliais – įnašo dydis turėtų būti ne mažesnis kaip privalomas kofinansavimo proc. (pvz., kai paramos intensyvumas 85 proc., investuotojo investicijų įnašas turėtų būti ne mažesnis kaip 15 proc.). Kai investuojama intelektualiais ištekliais, žmogiškuoju kapitalu, investuotojas Strategijoje ir (arba) projekte dirba visą projekto įgyvendinimo laikotarpį arba sukuria galutinį produktą (skaitmeninių, IT produktų atveju), be kurio Strategijos ir (arba) projekto rezultatas neįmanomas. Kai investuojama licencija, patentu ir pan., investuotojas užtikrina, kad 100 proc. šie ištekliai yra suteikiami, apmokami ir (arba) suteikiamas mentoriamis palaikymas norint juos įgyti;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

17.2. kurio investavimas (įnašo rūšis (-ys), investicijų dydis, sąlygos, laikotarpis ir vertė (-s)) į Strategiją ir (arba) projektą yra aiškiai pagrįstas;

17.3. kurio indėlis, teisės, grąža ir (ar) nauda, įsipareigojimai, kitos sąlygos nurodomos rašytinėje sutartyje (forma nenustatoma);

17.4. kurio faktinis prisidėjimas prie Strategijos ir (arba) projekto įrodomas su galutiniu mokėjimo prašymu, pateikiant investicijas ir (arba) kitą investuotojo prisidėjimą pagrindžiančius dokumentus.

TREČIASIS SKIRSNIS REMIAMA IR NEREMIAMA VEIKLA

Remiama veikla

18. Pagal Priemonę remiamos VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) Strategijos:“.

18.1. kuriomis siekiama nukreipti turimus išteklius pagrindinėms problemoms vietos lygmeniu spręsti;

18.2. kuriomis kuriami sumanūs kaimai, t. y. socialinės ekonominės sistemos, kurių vystymusi suinteresuoti vietos gyventojai, siekdami padidinti kaimo vietovių patrauklumą ir gyvenimo kokybę, remdamiesi vietos stipriosiomis pusėmis ir galimybėmis, užtikrindami kuo platesnį kaimo gyventojų įsitraukimą ir bendradarbiavimą, kasdieninėje savo veikloje naudodami skaitmenines ir kitas technologijas, priima ir įgyvendina inovatyvius, į sisteminius pokyčius orientuotus sprendimus, grindžiamus bendru poreikių supratimu ir veiksmų seka, nukreipta į aiškų specifinį vietos tikslą;

18.3. kurių tikslams pasiekti atrenkami ir finansuojami įvairaus pobūdžio projektai, kaip nurodyta Taisyklių 20 punkte, inicijuoti ir įgyvendinami VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) teritorijoje (toliau – Strategijos teritorija).

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

19. Pagal Priemonę remiama VVG ir VVG partnerės veikla, susijusi su Strategijos vystymo, valdymo ir koordinavimo, projektų vykdytojų įtraukimo ir aktyvinimo, skatinimo bendradarbiauti veiklomis.

20. Pagal Priemonę remiami projektų vykdytojų projektai (verslas (pelno projektai, įskaitant žemės ūkio), ne pelno projektai, socialinis ir (ar) bendruomeninis verslas ir (ar) viešųjų paslaugų prieinamumo didinimo ir (ar) viešųjų paslaugų perdavimo veiklos), įgyvendinami kaip atskiri Strategijos projektai, bet prisidedantys prie bendrų Strategijos tikslų, Strategijoje suplanuotų rodiklių ir pokyčių.

21. Pagal vieną Strategiją remiami projektai gali apimti vieną arba skirtingas veiklos / investicijų sritis, nurodytas Taisyklių 6 punkte.

Neremiamą veiklą

22. Strategijos ir projekto turinys negali būti susijęs su šiomis veiklomis:

- 22.1. alkoholinių gėrimų gamyba, prekyba jais ir propagavimu;
- 22.2. tabako gaminių gamyba, prekyba jais ir propagavimu;
- 22.3. ginklų, šaudmenų ir jų dalių gamyba, prekyba jais ir propagavimu;
- 22.4. azartinių lošimų, lažybų, loterijų organizavimu;
- 22.5. finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla, virtualiųjų valiutų leidybos (gamybos) ir prekybos veikla;
- 22.6. draudimo, perdraudimo ir pensijų lėšų kaupimo veikla;
- 22.7. nekilnojamojo turto operacijomis;
- 22.8. teisinės ir konsultavimo veiklos organizavimu;
- 22.9. medžiokle, gyvūnų gaudymu spąstais ir kitais įrankiais, medžioklės ir brakonieravimo patirties sklaida ir su tuo susijusiomis paslaugomis;
- 22.10. farmacinė veikla;
- 22.11. krovinių gabenimu keliais;
- 22.12. informacinių paslaugų veikla (duomenų apdorojimo, interneto serverių paslaugų (prieglobos) ir su ja susijusia veikla, interneto vartų paslaugų veikla);
- 22.13. pirmine žemės ūkio gamyba, produktų perdirbimu, apdorojimu, miško kirtimu, išskyrus ekonomines veiklas, nurodytas Taisyklių 64.3.1–64.3.2 papunkčiuose;
- 22.14. už paramos lėšas įsigyto ilgalaikio turto ir (arba) pastatyto ir (arba) įrengto nekilnojamojo turto ilgalaikė nuoma (išskyrus atvejus, kai nuomojama įrengta darbo vieta) ir subnuoma;
- 22.15. elektros energijos gamyba, perdavimu ir paskirstymu, išskyrus atvejus, kai elektros energija bus naudojama savo ir (arba) partnerių veiklos reikmėms;
- 22.16. mokymosi arba studijų išlaidomis švietimo ir (arba) neformalaus profesinio mokymo įstaigose;
- 22.17. žuvininkyste ir akvakultūra.

KETVIRTASIS SKIRSNIS GALIMI PARAMOS GAVĖJAI IR PARTNERIAI

23. Paramą Strategijai įgyvendinti gali gauti VVG ir VVG partnerė (kai taikoma), turinti patvirtintą kaimo vietovių vietos plėtros strategiją pagal Strateginio plano intervencinę priemonę „Bendruomenių inicijuota vietos plėtra (LEADER)“, veikloms, nurodytoms Taisyklių 19 punkte.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

24. Pagal Priemonę paramą projektui, nurodytam Taisyklių 20 punkte, gali gauti projektų vykdytojas:

24.1. fiziniai asmenys, ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus;

24.2. viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, iš jų ir užsiimantys žemės ūkio, maisto produktų gamyba ir (arba) perdirbimu ir (arba) rinkodara, atitinkantys MVĮ keliamus reikalavimus, nurodytus Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme;

24.3. savivaldybių administracijos, savivaldybių tarybų įsteigti juridiniai asmenys;

24.4. mokslo ir mokymo įstaigos;

24.5. fiziniai asmenys, užsiimantys žemės ūkio, maisto produktų gamyba ir (arba) perdirbimu ir (arba) rinkodara, savo vardu įregistravę ūkininko ūkį ir valdą.

25. Projektų vykdytojų partneriai gali būti asmenys / subjektai, išvardyti 24 punkte ir atitinkantys tinkamumo sąlygas ir reikalavimus projekto vykdytojui ir partneriui, nurodytus Taisyklių 55 ir 56 punktuose.

PENKTASIS SKIRSNIS TINKAMUMO SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai VVG ir VVG partneri (kai taikoma)

26. Bendrosios tinkamumo sąlygos ir reikalavimai gauti paramą nustatyti Administravimo taisyklių 124.1–124.9, 124.18–124.19 ir 124.21 ir (kai taikoma) 124.11–124.15 papunkčiuose. Atitiktį bendrosioms ir specialiosioms tinkamumo sąlygoms VVG ir VVG partnerė turi užtikrinti viso Strategijos įgyvendinimo laikotarpio metu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

27. VVG ir VVG partnerė turi turėti Strategijos administravimo, metodinius ir finansų valdymo gebėjimus įgyvendinti Strategiją ir administruoti viešąsias lėšas. VVG turi suformuoti atskirą Strategijos administravimo darbuotojų komandą, atitinkančią sąlygas, nurodytas Fiksuotosios normos Sumaniųjų kaimų strategijų administravimo išlaidoms apmokėti nustatymo ir taikymo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) (Taisyklių 3 priedas), arba aiškiai paskirstyti Strategijos administravimo funkcijas turimiems darbuotojams, išskirdama darbuotojo darbo su Strategija laiką, funkcijas, užduotis ir užtikrindama apskaitą (atitiktis šiai tinkamumo sąlygai vertinama Strategijos pateikimo ir vertinimo metu, kai nustatomas Strategijai įgyvendinti skiriamos fiksuotosios normos, apskaičiuotos biudžeto projekto metodu, procentas, o kontrolė užtikrinama atrankos būdu atliekant administracinius patikrinimus, kaip nurodyta Aprašo 16 p.).

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai Strategijai

28. Strategija įgyvendinamas specialusis tikslas, nurodytas Taisyklių 5.1 papunktyje.

29. Strategija prisidedama prie kompleksinio tikslo, nurodyto Taisyklių 5.2 papunktyje, įgyvendinimo.

30. Strategija įgyvendinama aiškiai apibrėžtoje, vientisoje VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) atstovaujamoje teritorijoje. VVG bendradarbiavimo su kita VVG atveju teritorija gali nesutapti su teritorinio administracinio vieneto ribomis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

31. VVG bendradarbiavimui su kita (-omis) VVG gali būti pasirinkta teritorija, susijusi funkciniais ryšiais, – ekonominiais ar socialiniais ryšiais ir (ar) bendrai naudojama infrastruktūra, ir (ar) paslaugų tinklą turinti teritorija (VVG bendradarbiavimo atveju, VVG ir VVG partnerės Strategijos įgyvendinimo teritorija gali ir nesiriboti).

32. Projektai įgyvendinami kaimo vietovėje, kuria gali būti: viensėdis, kaimas, miestelis, miestas ar kita gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

33. Strategija ir (arba) projekto įgyvendinimo vieta gali apimti kelias kaimo vietas, atitinkančias Taisyklių 32 punkte nustatytą apibrėžimą ir esančias vienos ar kelių savivaldybių teritorijose (VVG bendradarbiavimo atveju) (vertinant Strategiją pagal atrankos kriterijus, jei Strategijos įgyvendinimo vieta apima kelias kaimo vietas, atrankos kriterijuose nurodytas naudos gavėjų skaičius sumuojamas).

34. VVG bendradarbiavimo su kita (-omis) VVG atveju, Strategija ir projekto veiklos įgyvendinamos visų bendradarbiaujančių VVG teritorijose.

35. Strategija turi būti parengta pagal Agentūros parengtą ir patvirtintą Paramos paraiškos Sumanaus kaimo strategijai pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonę „Sumanieji kaimai“ parengti formą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

STRATEGIJOS VYKDYTOJŲ IR PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

36. Po Strategijos patvirtinimo VVG tampa Strategijos vykdytoja, jos partnerė VVG – Strategijos vykdytojos partnerė. Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė įsipareigoja:

36.1. įgyvendinti Strategiją visa apimtimi;

36.2. koordinuoti Strategijos įgyvendinimą visą jos įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį, kai Strategija įgyvendinama su Strategijos vykdytojos partnerė, veikti jungtinės veiklos sutarties pagrindu, kaip nurodyta Taisyklių 15 punkte;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

36.3. konsultuoti projektų vykdytojus ir teikti informaciją jiems bei Agentūrai;

36.4. atrenkant projektus veikti sąžiningai, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme;

36.5. Strategijos įgyvendinimo metu reguliariai konsultuotis su projekto vykdytojais ir nuolat juos informuoti apie Strategijos įgyvendinimo eigą, viešindama informaciją elektroninėmis priemonėmis ar organizuodama susitikimus;

36.6. visus Strategijos pakeitimus, turinčius įtakos konkreitiems projektams, prieš pateikdama juos Agentūrai, raštu ar el. paštu suderinti su projektų vykdytojais;

36.7. sudaryti sąlygas projektų vykdytojams susipažinti su Strategijos įgyvendinimo dokumentais;

36.8. skiriant ar keičiant Strategiją administruojančius asmenis (įskaitant Strategijos administravimo vadovą), turi būti užtikrintas viešųjų ir privačių interesų derinimas, imamasi kitų korupcijos prevencijos priemonių vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu.

37. Visi Strategijos dalyviai (Strategijos vykdytoja, Strategijos vykdytojos partnerė, projektų vykdytojai ir jų partneriai) įsipareigoja:

37.1. vykdyti tarpusavio įsipareigojimus, nurodytus jungtinės veiklos sutartyje. Jungtinės veiklos sutartis nesudaroma tarp Strategijos vykdytojos, Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) ir projekto (-ų) vykdytojo (-ų);

37.2. vykdyti įsipareigojimus, nurodytus Administravimo taisyklių 170 punkte (kai taikoma);

37.3. nedaryti įtakos, siekiant palankaus sprendimo, Strategijos vertinimą atliekančiam (–tiems) ekspertui (–ams), Agentūrai, Strategijos atrankos komitetui arba atskiriems jo nariams, Ministerijai;

37.4. viešinti paramą vadovaujantis Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų Strateginio plano suteiktos paramos viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 3D-201 „Dėl Suteiktos paramos iš EŽŪFKP lėšų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginį planą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės) (netaikoma projekto vykdytojo partneriui);

37.5. įsipareigojimų laikytis viso Strategijos įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpių metu;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

37.6. įgyvendindami Strategiją ir projektą, siekti teigiamo pokyčio ir naudos visuomenei.

SEPTINTASIS SKIRSNIS STRATEGIJOS ATRANKOS KRITERIJAI

38. Strategijos pridėtinė vertė (kokybė) vertinama balais pagal atrankos kriterijus. Strategijos atrankos kriterijai yra šie:

Eil. Nr.	Strategijos atrankos kriterijaus pavadinimas	Balų skaičius
1.	Strategija siekiama BŽŪP SP 8 tikslo (<i>SP 8 tikslo įgyvendinimas įrodomas aiškių rodiklių ir jų reikšmių pasirinkimu, t. y. prie kokio konkrečiai rodiklio Strategija prisideda, bei nurodoma kiekybinė rodiklio pasiekimo reikšmė. Didžiausias galimas surinkti balų skaičius pagal šį kriterijų skiriamas susumavus 1.1 ir 1.2 kriterijų balų reikšmes</i>).	25
1.1.	Strategija sudaromos sąlygos skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas, didinti kaimo gyventojų užimtumą diegiant skaitmeninius sprendimus ir (arba) IT technologijas. <i>(skaitmeniniai sprendimai yra suprantami kaip techniniai ir programiniai įrankiai ir (arba) jų apdorojimo priemonės, skirti paslaugų skaitmeninimui bei kitiems konkretiems informacinių technologijų sprendimams, prisidedantiems prie gyventojų, verslo ir institucijų poreikių tenkinimo, IT (informacinės technologijos) – kompiuterių technologijų panaudojimas įvairiems duomenims ar informacijai saugoti, gauti, siųsti ar manipuliuoti. Visuma, apimanti kompiuterines technologijas, techninę ir programinę įrangą, internetą bei asmenis, dirbančius su tokiomis technologijomis)</i>	10
1.2.	Strategija sudaromos sąlygos didinti kaimo gyventojų socialinę įtrauktį, socialines inovacijas, diegiant skaitmeninius sprendimus ir (arba) IT technologijas, sprendžiant kaimo vietovei aktualias problemas (socialinių ir (arba) viešųjų paslaugų prieinamumo skaitmeninimas ir (arba) IT panaudojimas).	15

	<i>(skaitmeniniai sprendimai yra suprantami kaip techniniai ir programiniai įrankiai ir (arba) jų apdorojimo priemonės, skirti paslaugų skaitmeninimui bei kitiems konkretiems informacinių technologijų sprendimams, prisidedantiems prie gyventojų, verslo ir institucijų poreikių tenkinimo, IT (informacinės technologijos) – kompiuterių technologijų panaudojimas įvairiems duomenims ar informacijai saugoti, gauti, siųsti ar manipuluoti. Visuma, apimanti kompiuterines technologijas, techninę ir programinę įrangą, internetą bei asmenis, dirbančius su tokiomis technologijomis. Socialinės inovacijos sąvoka apibrėžta Socialinio verslo gairėse)</i>	
2.	Partnerystės mastas ir įvairovė (projektų vykdytojų įsitraukimas pagrįstas konkrečiais projektų elementais (veiklomis). (Didžiausias galimas surinkti balų skaičius pagal šį kriterijų skiriamas susumavus visų 2.1, 2.2 ir 2.3 kriterijų balų reikšmes).	30
2.1.	Strategija įgyvendinama su ne mažiau kaip trimis skirtingų sektorių projektų vykdytojais. Strategijoje dalyvauja nevyriausybinų organizacijų, savivaldybių ir verslo (įskaitant žemės ūkio verslą) sektorių atstovai.	10
2.2.	Strategija įgyvendinama dviejų ir daugiau VVG.	10
2.3.	Strategijai įgyvendinti pasitelkiami papildomi ekonominiai ir (arba) intelektiniai ištekliai (fizinio arba juridinio asmens (išskyrus biudžetines įstaigas) piniginės lėšos, pastatai, įrenginiai, transporto priemonės ir pan.) ir (arba) intelektinis kapitalas. <i>Balai suteikiami, jei prisidėjimas prie Strategijos ir (arba) projekto yra aiškiai pagrįstas ir jo teikiama nauda įrodoma pridedamais dokumentais, pagrindžiančiais susitarimo esmę su investuotoju, kaip nurodyta Taisyklių 17 punkte. Dokumentai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki Strategijos vertinimo pabaigos).</i>	10
3.	Projekto vykdytojas yra (arba) Strategijoje dalyvauja kaip paslaugos teikėjas) mokslo ir (arba) mokymo įstaiga, kuri turimomis mokslo žiniomis ir kompetencijomis prisideda prie Strategijos veiklos ir (arba) pasiūlo konkrečius, praktinius problemų, iššūkių sprendimo modelius ar būdus <i>(balai suteikiami, jei projekto vykdytojas yra arba Strategijoje dalyvauja mokslo ir mokymo įstaigos, kurios yra suprantamos kaip bendrojo lavinimo mokyklos (pradinės – pagrindinės – vidurinės mokyklos, gimnazijos, konservatorijos), aukštosios mokyklos (kolegijos, universitetai), profesinės mokymo įstaigos, kurios įrodo, kad pasitelkdamos mokslinį taikomąjį tyrimą ir (arba) eksperimentinę veiklą sprendžia praktines (lokalias) problemas ir jas pritaiko konkrečioje Strategijos veikloje, rezultatus panaudoja specifiniams praktiniams tikslams pasiekti arba uždaviniams spręsti (pvz., pritaiko sumanios drėkinimo sistemos įrengimą konkrečioje vietoje, taip pat vėjo jėginių parko įrengimą ir pan.).</i>	5
4.	Jaunimo įtraukimas. Bent vienas projekto vykdytojas Strategijos pateikimo dieną yra jaunas žmogus iki 29 metų (įskaitytinai) ir (arba) Strategija skirta kurti ar plėtoti paslaugas jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai) <i>(balai suteikiami, jeigu bent vienas projekto vykdytojas yra fizinis asmuo arba projekto vykdytojo (juridinio asmens) pagrindinis akcininkas, turintis daugiau kaip 50 proc. juridinio asmens akcijų, žemės ūkio bendrovės pajų (juridinių asmenų, kurie neturi ir negali turėti akcininkų, atveju pagrindiniam akcininkui prilyginamas vadovas), nevyriausybinės</i>	5

	<i>organizacijos vadovas, pirmininkas (prezidentas) arba projekto vykdytojo (juridinio asmens) (netaikoma VVG) įdarbintas darbuotojas yra jaunas žmogus iki 29 metų (įskaitytinai).</i>	
5.	<i>Strategijoje kuriamos ir (arba) plėtojamos viešosios paslaugos, išskyrus biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas (balai suteikiami, jeigu bent vieno projekto veiklomis bus kuriamos arba plėtojamos viešosios paslaugos, pvz., kuriamos viešosios paslaugos ekonominės veiklos vykdytojams (verslo subjektams ir (ar) nevyriausybinėms organizacijoms), sukuriant ar modernizuojant tokių viešųjų paslaugų naudojamą viešąją infrastruktūrą).</i>	15
6.	<i>Aplinkosaugos Strategija (balai suteikiami, jeigu bent vienas projekto vykdytojas įgyvendina projektą (100 proc. šio vykdytojo investicijų) aplinkosaugos srityje (aplinkos kokybė ir gamtos ištekliai ir (arba) kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga ir (arba) žiedinė ekonomika ir (arba) aplinkos apsauga, klimato kaita ir kt.).</i>	20
Didžiausia galima balų suma:		100

39. Privalomasis mažiausias Strategijos pridėtinės vertės (kokybės) atrankos balų skaičius – 60 balų. Jeigu Strategijos pridėtinės vertės (kokybės) vertinimo metu nustatoma, kad Strategija nesurinko privalomojo mažiausio 60 balų skaičiaus, Strategija atmetama.

40. Strategijų atranka vykdoma pagal Lietuvos regionus, t. y. pagal VVG priskyrimą Sostinės regionui ir Vidurio ir vakarų Lietuvos regionui:

40.1. kai Strategijoms skirtas vienodas atrankos balų skaičius, bet joms finansuoti regionams skirtų lėšų nepakanka, turi būti atliekamas papildomas šių Strategijų atrankos vertinimas, sudarant dvi atrankos eiles;

40.2. jei atlikus Strategijų atrankos vertinimą VVG tinkamose finansuoti Strategijose, įvertintose vienoda balų suma, prašoma paramos suma viršija žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintą skirti pagal Priemonę ir regionus paramos sumą, parama Strategijoms neskiriama arba atliekami Administravimo taisyklių 100.4 papunktyje nurodyti veiksmai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

AŠTUNTASIS SKIRSNIS

PARAMOS DYDIS IR TINKAMOS FINANSUOTI STRATEGIJOS ADMINISTRAVIMO IŠLAIDOS

41. Jei Strategijai įgyvendinti paraišką teikia tik viena VVG, didžiausia paramos suma gali sudaryti iki 500 000 Eur, jei įgyvendinant Strategiją bendradarbiavimo principu dalyvauja 2 VVG – iki 600 000 Eur, jei 3 ir daugiau VVG – iki 700 000 Eur. Į didžiausią iki 700 000 Eur paramos sumą, neįtraukiant Strategijos vykdytojos partnerių, gali pretenduoti VVG, kurios veiklos teritorijoje gyventojų skaičius yra didesnis kaip 40 000 gyventojų.

42. Pagal Priemonę finansuojamų Strategijos vystymo, koordinavimo, valdymo, aktyvinimo ir bendradarbiavimo išlaidų (toliau – Strategijos administravimo išlaidos) apmokėjimui taikoma fiksuotoji norma apskaičiuojama biudžeto projekto metodu kaip procentas nuo visų tinkamų finansuoti Strategijos išlaidų, kurioms netaikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas. Ši norma negali būti didesnė kaip 12 proc. tinkamų finansuoti Strategijos išlaidų ir turi būti apskaičiuojama vadovaujantis UAB „Ernst & Young Baltic“ Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės „Sumanieji kaimai“ fiksuotos normos taikymo projekto vystymo, koordinavimo, valdymo, aktyvinimo ir bendradarbiavimo išlaidoms metodika (Taisyklių 3 priedas).

43. Strategijos administravimo išlaidos finansuojamos iki 100 proc., kurioms taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas taikant fiksuotąją normą, neviršijant Taisyklių 42 punkte

numatytos ribos. Išlaidų poreikis grindžiamas Sumanaus kaimo strategijos vystymo, koordinavimo, valdymo, aktyvinimo ir bendradarbiavimo išlaidų poreikio plane (toliau – išlaidų poreikio planas) (Aprašo 1 priedas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

44. Jeigu Strategiją įgyvendina bendradarbiavimo principu dvi ar daugiau kaimo vietovių VVG, Strategijos administravimo išlaidoms nustatyta lėšų suma, taikant fiksuotąją normą, dalijama proporcingai, pagal investicijų dydį, tenkantį konkrečios VVG teritorijai, įskaitant veiklų apimtį, ir yra įvardijama jungtinės veiklos sutartyje. VVG partnerė Strategijos administravimo išlaidoms pagrįsti kartu su Strategija teikia paramos paraišką Strategijai administruoti pagal Agentūros parengtą ir patvirtintą Paramos paraiškos Sumanaus kaimo strategijai pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonę „Sumanieji kaimai“ administruoti, taikomos VVG partnerei, formą ir užpildo savo dalies išlaidų poreikį išlaidų poreikio plane.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

45. Strategijos administravimo išlaidų kategorijos ir detalus galimų tinkamų finansuoti išlaidų sąrašas nustatytas Aprašo 6 punkte.

46. Strategijos administravimo išlaidos vertinamos vadovaujantis Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Papildomos sąlygos, taikomos Strategijos išlaidų poreikio plane grindžiamoms išlaidoms:

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

46.1. nurodytos Taisyklių 45 punkte;

46.2. tiesiogiai susijusios su Strategijos vystymu ir (arba) valdymu ir (arba) koordinavimu, Strategijos teritorijos gyventojų aktyvinimu ir (arba) bendradarbiavimu ir yra būtinos šioms veikloms vykdyti;

46.3. neviršijančios rinkos kainų. Laikoma, kad prašomos finansuoti išlaidos neviršija rinkos kainų, jeigu planuojamos išlaidos Strategijos administravimo išlaidų poreikio plane pagrįstos vadovaujantis Administravimo taisyklių 113–114 punktais.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

47. Tinkamomis finansuoti išlaidomis, įskaitant pridėtinės vertės mokestį (PVM), pripažįstamos išlaidos, nurodytos Aprašo 6 punkte.

48. Netinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos:

48.1. išlaidos, neišvardytos Aprašo 6 punkte, bei Administravimo taisyklėse numatytos netinkamos finansuoti išlaidos;

48.2. išlaidų dalis, viršijanti tinkamų finansuoti išlaidų įkainį (kai toks yra nustatytas);

48.3. atlyginimai Strategijos administravimą atliekantiems juridiniams asmenims, pasamdytiems Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės pagal paslaugų teikimo ar kitas sutartis, išskyrus finansinės apskaitos paslaugas, taip pat atlyginimai Strategijos administravimą atliekantiems fiziniams asmenims, veikiantiems pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą ir pasamdytiems Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės pagal paslaugų teikimo ar kitas sutartis, išskyrus finansinės apskaitos paslaugas;

48.4. nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidos;

48.5. naudoto turto įsigijimo išlaidos;

48.6. baudos, nuobaudos ir bylinėjimosi išlaidos;

48.7. instruktazo pravedimo išlaidos, išskyrus atvejus, kai instruktazo paslauga įsigyjama su įranga, technika, mechanizmais, programomis;

48.8. nepagrįstai didelės išlaidos (kilus įtarimui dėl kainų padidinimo, Agentūra vadovaujasi Administravimo taisyklių 114 punktu, taip pat kitomis Agentūros vidaus procedūrose nustatytais kainų pagrįstumo kontrolės priemonėmis).

III SKYRIUS PROJEKTAI

49. Šiame skyriuje nustatoma:

49.1. tinkamumo sąlygos projektui, projektų vykdytojui, tinkamoms finansuoti projekto išlaidoms ir jų kategorijos;

49.2. projektų įgyvendinimo ir administravimo tvarka.

PIRMASIS SKIRSNIS TINKAMUMO SĄLYGOS PROJEKTUI IR VYKDYTOJUI

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai paramai gauti

50. Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai paramai gauti nustatomi projekto vykdytojui, jo partneriui, projektui, tinkamoms finansuoti išlaidoms, tinkamam nuosavam indėliui.

51. Atitiktis projekto tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams, numatytiems Administravimo taisyklėse ir Taisyklėse, turi būti išlaikoma iki projekto įgyvendinimo kontrolės laikotarpio pabaigos, išskyrus atvejus, kai Taisyklėse numatyta kitaip.

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai projekto vykdytojui ir partneriui

52. Projekto vykdytojas (-ai) ir jo partneris (-iai), jeigu projektas teikiamas kartu su projekto vykdytojo partneriu, turi pasirašyti jungtinės veiklos sutartį, pagal Agentūros parengtą ir patvirtintą pavyzdinės jungtinės veiklos sutarties formą. Jeigu projekte numatytos projekto vykdytojo partnerio pareigos, susijusios su finansiniais išsipareigojimais, projekte ir jungtinės veiklos sutartyje finansiniai išsipareigojimai turi būti aiškiai įvardyti. Prie jungtinės veiklos sutarties turi būti pridėtas tinkamai įformintas įgaliojimas, kai jungtinės veiklos sutartį pasirašo įgaliotas asmuo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

53. Jeigu projektas įgyvendinamas kartu su projekto vykdytojo partneriu (-iais), projekto vykdytojas atstovauja visiems projekto vykdytojo partneriams projekto įgyvendinimo klausimais ir privalo užtikrinti, kad projekto vykdytojo partneris (-iai) būtų tinkamai informuotas (-i) apie jo (jų) pareigas, susijusias su projekto įgyvendinimu, ir visus su projekto įgyvendinimu susijusius išsipareigojimus, nustatytus jungtinės veiklos sutartyje ir Taisyklėse.

54. Projekto vykdytojas ir jo partneris (išskyrus savivaldybės administraciją) per vieną kvietimą teikti Strategijas gali dalyvauti tik viename projekte. Pakartotinai investicinės paramos projekto vykdytojas ir (arba) jo partneris gali kreiptis tik įgyvendinęs pagal Priemonę ankstesnįjį ES lėšomis finansuojamą projektą, t. y. ne anksčiau, kaip pateikęs paskutinį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą. Projekto vykdytojo ir (arba) jo partnerio (-ių) dalyvavimas kitose Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir (arba) SP priemonėse neribojamas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

55. Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai, susiję su projekto vykdytoju, numatyti Administravimo taisyklių 124 punkte ir Taisyklėse, vykdytojo partneriu (-iais) – Administravimo taisyklių 124.2, 124.5, 124.9, 125.1, 125.2 papunkčiuose ir Taisyklėse.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

56. Papildomos tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai projektų vykdytojams ir jų partneriams:

56.1. būti registruotam Strategijos teritorijoje arba rajono savivaldybės, kurioje veikia Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė, atstovaujamoje teritorijoje ir vykdyti veiklą Strategijos teritorijoje (taikoma Nevyriausybinėms organizacijoms, veikiančioms pagal Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą (toliau – NVO);

56.2. būti registruotam ir vykdyti veiklą Strategijos teritorijoje (taikoma juridiniams asmenims, išskyrus NVO, savivaldybių administracijas, jų įstaigas ar įmones, teikiančias viešąsias paslaugas, ir kitas biudžetines įstaigas);

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

56.3. vykdyti veiklą Strategijos teritorijoje (taikoma savivaldybių administracijoms, jų įstaigoms ar įmonėms, teikiančioms viešąsias paslaugas, ir kitoms biudžetinėms įstaigoms);

56.4. būti ne jaunesniam negu 18 metų (taikoma fiziniams asmenims ir ūkininkams);

56.5. būti deklaravusiam nuolatinę gyvenamąją vietą Strategijos teritorijoje (taikoma fiziniams asmenims);

56.6. būti deklaravusiam nuolatinę gyvenamąją vietą ir (arba) įregistravusiam žemės ūkio valdą (kaip valdos valdytojas) ir ūkininko ūkį teisės aktų nustatyta tvarka Strategijos teritorijoje (taikoma ūkininkams). Jeigu projekto vykdytojas yra ūkininkas, žemės ūkio valda jo vardu (kaip valdos valdytojo) registruojama Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. 3D-278 „Dėl žemės ūkio valdų registravimo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre“ nustatyta tvarka; ūkis registruojamas Ūkininko ūkių registre Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 3D-298 „Dėl ūkininkų ūkių registravimo Ūkininkų ūkių registre tvarkos“ nustatyta tvarka. Žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, projekto pateikimo dieną yra ne mažesnis kaip 4 000 Eur ir ne didesnis kaip 15 000 Eur (žemės ūkio valdos ekonominis dydis skaičiuojamas pagal Produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl Produkcijos standartine verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Standartinė produkcija);

56.7. tuo atveju, kai projekto vykdytojas ar projekto vykdytojo partneris yra privatus žemės ūkio juridinis asmuo, žemės ūkio valdos ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, projekto pateikimo dieną turi būti ne mažesnis kaip 4 000 Eur ir ne didesnis kaip 15 000 Eur;

56.8. tuo atveju, kai projekto vykdytojas ar projekto vykdytojo partneris yra mokslo ir mokymo įstaiga, mokslininkas (-ai), ekspertas (-ai), jis turi būti registruotas (-i) Strategijos teritorijoje arba rajono savivaldybės, kurioje veikia Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė, atstovaujamoje teritorijoje ir vykdo veiklą Strategijos teritorijoje (bendrojo lavinimo mokyklos ir (arba) jų atstovai: pradinės – pagrindinės – vidurinės mokyklos, gimnazijos), profesinės mokymo įstaigos, aukštosios mokyklos (kolegijos, universitetai ir (arba) jų atstovai);

56.9. tuo atveju, kai projekto vykdytojas ir (ar) projekto vykdytojo partneris yra fiziniai asmenys, kaimo gyventojai, vykdančys ūkinę komercinę veiklą Strategijos teritorijoje (atitiktis tikrinama pagal individualios veiklos pažymą ir (arba) verslo liudijimą), ir iš šios veiklos gautos pajamos ataskaitiniais metais (gautos tiesioginės išmokos neįskaičiuojamos į pareiškėjo veiklos pajamas) sudaro ne mažiau nei 12 minimalios mėnesinės algos dydžių (apskaičiuojama pagal ataskaitinių metų minimalios mėnesinės algos dydį, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu). Pajamos turi būti deklaruotos Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija);

56.10. neturėti nė vieno nepabaigto įgyvendinti projekto arba būti įgyvendinančiam leidžiamą projektų kiekį Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir SP lygmeniu tuo pat metu (netaikoma savivaldybių administracijoms ir kitoms biudžetinėms įstaigoms). Projekto įgyvendinimo pabaiga laikoma projekto vykdytojo galutinio mokėjimo prašymo pateikimo Agentūrai diena. Tuo pat metu Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir SP lygmeniu leidžiama įgyvendinti ne daugiau kaip (nurodomos alternatyvos):

56.10.1. vieną projektą, verslo projektą (įskaitant bendruomeninį ar socialinį verslą, ar viešųjų paslaugų perdavimo projektą) arba ne pelno investicinį projektą, ir vieną projektą, susijusį su investicijomis į žmogiškąjį kapitalą (pvz., mokymų, veiklos projektas), išskyrus atvejus, kai Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir SP priemonių įgyvendinimo taisyklėse nėra numatyto draudimo tuo pat metu įgyvendinti projektus pagal investicines SP priemones;

56.10.2. du projektus, susijusius su investicijomis į žmogiškąjį kapitalą;

56.11. nebūti padariusiam pažeidimo per paskutinius dvejus metus (skaičiuojama nuo galutinio sprendimo dėl pažeidimo padarymo priėmimo dienos), susijusio su EŽŪFKP paramos 2014–2020 metų finansavimu ir EŽŪFKP ir Europos žemės ūkio garantijų fondo paramos 2023–2027 metų finansavimu, panaudojimu ar siekiu panaudoti, apie kurį teisės aktų nustatyta tvarka buvo pranešta Europos Komisijai;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

56.12. projekte, prie jo pridedamuose ir (arba) pagal Agentūros paklausimą pateiktuose dokumentuose būti pateikusiai teisingą informaciją, kad projekto vykdytojas teikia teisingą informaciją, kol projekto vertinimo, o skyrus paramą ir projekto įgyvendinimo bei projekto kontrolės laikotarpiu nustatoma priešingai. Jeigu bet kuriuo projekto administravimo metu nustatoma, kad projekto vykdytojas ir (arba) projekto vykdytojo partneris pateikė neteisingą informaciją arba nuslėpė informaciją, turinčią reikšmės sprendimo suteikti paramą ir (arba) išmokėti paramos lėšas priėmimui arba tinkamai projekto kontrolei vykdyti, taikoma Reglamento (ES) Nr. 640/2014 35 str. 6 d. – parama projektui įgyvendinti neskiriama, o tuo atveju, jeigu pažeidimas paaiškėjo po paramos projektui įgyvendinti skyrimo, visa išmokėta parama projektui įgyvendinti susigrąžinama ir projekto vykdymo sutartis, kai ji sudaroma, nutraukiama, taip pat neskiriama EŽŪFKP parama dvejus metus nuo galutinio sprendimo dėl šio pažeidimo nustatymo priėmimo dienos. Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė gali keisti projekto vykdytoją, kaip nurodyta Taisyklių 107 punkte.

57. Jeigu projekto įgyvendinimo metu dėl projekto vykdytojo partnerio neveikimo arba netinkamo veikimo projekto vykdytojui tampa neįmanoma įgyvendinti projekto arba laikytis priimtų įsipareigojimų projekto kontrolės laikotarpiu, projekto vykdytojas turi nedelsdamas (per 5 (penkis) darbo dienas nuo tos dienos, kai sužinojo arba turėjo sužinoti apie tokius projekto vykdytojo partnerio veiksmus arba neveikimą) imtis aktyvių veiksmų, kad projekto vykdytojo partnerio neveikimo arba netinkamo veikimo pasekmės būtų ištaisytos. Jeigu projekto vykdytojo partnerio neveikimo arba netinkamo veikimo pasekmių per 1 (vieną) mėnesį neįmanoma ištaisyti ir dėl to projektas negali būti įgyvendintas arba negali būti užtikrinta projekto kontrolė projekto kontrolės laikotarpiu, taikoma Reglamento (ES) Nr. 640/2014 35 str. 1 d. – už tinkamumo sąlygų nesilaikymą turi būti grąžinta visa skirta parama projektui įgyvendinti, tokiu atveju Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė gali keisti projekto vykdytoją, kaip nurodyta Taisyklių 107 punkte.

58. Parama neteikiama atvejais, nurodytais Administravimo taisyklių 125 punkte.

Tinkamumo sąlygos projektui

59. Projekto paraiškos forma yra sudėtinė Strategijos dalis. Projektas turi būti parengtas pagal Agentūros parengtą ir patvirtintą pavyzdinę sumanių kaimų projekto vykdytojo paraišką, teikiamą pagal sumaniųjų kaimų strategiją.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

60. Projektas turi atitikti šias sąlygas:

60.1. tikslai turi atitikti Strategijos, pagal kurią teikiamas projektas, tikslus ir prisidėti prie jų įgyvendinimo;

60.2. įgyvendinamos veiklos prisideda prie bent vieno Strategijos uždavinių įgyvendinimo ir yra numatytas bent vienas projekto rezultato rodiklis;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

60.3. uždaviniai aiškiai apibrėžti, parodo projekto esmę, išmatuojami (kiekybiškai išreikšti ir matuojami) ir įvykdomi, aiški veiklų pradžios ir pabaigos data;

60.4. rezultatais siekiama naudoti visuomenei ir teigiamo poveikio / pokyčio pasirinktoje Strategijos temoje (-uose) ar srityje (-yse). Turi būti kuriamos viešosios gėrybės visai projekte (Strategijoje) nusimatyta teritorijai ir jos gyventojams ar konkrečiai tikslinei grupei;

60.5. investicijos į infrastruktūrą nukreiptos tik visuomenės viešiesiems poreikiams tenkinti, išskyrus atvejus, kai prašoma paramos privačiai infrastruktūrai, kuri yra būtina projekte numatytoms veikloms ir (ar) paslaugoms teikti (pvz., privažiavimo sutvarkymas į parduotuvę ar lauko žaidimų aikštelę prie bendruomenės namų ir pan.);

60.6. veiklos (veiksmai) turi turėti aiškius, pamatuojamus pagrindinius pokyčio rodiklius, pagal kuriuos bus vykdoma projekto ir Strategijos stebėseną ir numatyto pokyčio matavimas, kaip nurodyta Sumanių kaimų gairių 22 ir 23 punktuose;

60.7. įgyvendinimo poreikis turi tenkinti Strategijos teritorijos ir jos gyventojų poreikius. Jeigu projektas įgyvendinamas teritorijoje, kurios poreikiai skiriasi nuo bendrų VPS teritorijos poreikių, jie grindžiami įrodymais (statistiniais duomenimis, faktinės situacijos apibūdinimu ir pan., pvz., visos VPS teritorijos bedarbių skaičius proc. neviršija šalies vidurkio, tačiau projekto teritorijos bedarbių skaičius proc. viršija);

60.8. veiklos turi būti suderintos su ES horizontaliosiomis politikos sritimis, darniu vystymusi, įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos mažinimo veiksmus. Pavyzdžiui, teigiama įtaka darniam vystymuisi gali būti įrodoma pagrindžiant, kad projekte numatytos investicijos, susijusios su atsinaujinančiųjų energijos išteklių energijos panaudojimo skatinimu; naujų mažą anglies dioksido kiekį išskiriančių technologijų diegimu, skatinant racionalų išteklių panaudojimą; projektu siekiama mažinti teršalų, atliekų kiekį; projekte numatomos prevencinės biologinės įvairovės nykimo mažinimo priemonės; projektu prisidedama prie žaliųjų technologijų ir gamybos metodų derinimo bei vystymo; projektu prisidedama prie vartojimo būdų kaitos ir vartotojų aplinkosauginio švietimo.

61. Projektas turi būti įgyvendinamas:

61.1. Strategijos teritorijoje, jeigu projekte numatyta ekonominė veikla, susijusi su prekių ir (arba) produktų gamyba, perdirbimu, rinkodara (paruošimu pardavimui, sandėliavimu). Iš paramos lėšų įrengtos gamybinės patalpos, sandėliai, įsigyta technika, įranga turi būti projekto nurodytoje vietoje, kuri turi būti Strategijos teritorijoje. Strategijos teritorijoje pagamintų prekių ir produktų pardavimas galimas Strategijos teritorijoje ir už jos ribų;

61.2. Strategijos teritorijoje ir (arba) už jos ribų, jeigu projekte numatyta ekonominė veikla, susijusi su mobiliąja prekyba, paslaugų teikimu, taip pat atlygintinų ir neatlygintinų pavėžėjimo paslaugų teikimu. Paramos lėšomis įrengtos patalpos visais atvejais turi būti Strategijos teritorijoje, o paramos lėšomis įsigyta technika ir (arba) įranga, susijusi su mobiliąja prekyba, paslaugų teikimu, veiklų nevykdymo laikotarpiu, turi būti saugoma projekto nurodytoje vietoje, kuri turi būti Strategijos teritorijoje;

61.3. jeigu projekte numatyta veikla, susijusi su investicijomis į nekilnojamąjį turtą, nekilnojamojo turto registracijos vieta turi būti Strategijos teritorijoje;

61.4. Strategijos teritorijoje, jeigu projekte numatyta neekonominė, socialinio pobūdžio veikla;

61.5. Strategijos teritorijoje ir (arba) kitų Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijose, jeigu projekte numatyta neekonominė, socialinio pobūdžio veikla, kurios tikslinė grupė – Strategijos teritorijos gyventojų grupės arba NVO;

61.6. Strategijos teritorijoje ir (arba) kitų Lietuvos Respublikos savivaldybių teritorijose, jeigu tai yra veiklos projektas arba konkreti projekte numatyta veikla, susijusi su gaminamų prekių, teikiamų paslaugų ar vykdomų darbų viešiniu, pristatymu rinkai (pvz., dalyvavimas parodose).

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

62. Jeigu projektas yra privataus, bendruomeninio ar socialinio verslo pobūdžio ir jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, jis turi atitikti labai mažai, mažai ir vidutinei įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme (taikoma juridiniams asmenims) ir Europos Komisijos 2003 m. gegužės 3 d. rekomendacijoje Nr. 2003/361/EC dėl labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės apibrėžimo (taikoma fiziniams asmenims). Įmonės dydis nustatomas pagal su projekto paraiška pateikiamoje Smulkiojo ar vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. 4-119 „Dėl Smulkiojo ar vidutinio verslo subjekto statuso deklaravimo tvarkos aprašo ir smulkiojo ar vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijos formos patvirtinimo“, pateiktą informaciją.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

63. Fizinių asmenų ir viešųjų juridinių asmenų, kai jų steigėjas ir (ar) projekto paraiškos pateikimo dieną vienintelis dalyvis yra vienas fizinis asmuo, projektai gali būti remiami tik tuo atveju, jeigu jie yra privataus verslo pobūdžio (fizinių asmenų privačiais projektais laikomi projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, projekto pateikimo dieną arba projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarųjų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjas yra vienas fizinis asmuo) ir jiems taikomas paramos intensyvumas, nustatytas Taisyklių 79.3 papunktyje;

64. jeigu projekte numatytos investicijos:

64.1. susijusios su naujo socialinio arba bendruomeninio verslo kūrimu ar esamo socialinio arba bendruomeninio verslo plėtra, arba viešųjų paslaugų perdavimu, projektas turi atitikti sąlygas ir reikalavimus, nustatytus Socialinio verslo gairėse, ir su projektu pateikiamas užpildytas Socialinio verslo gairių 1 priedas;

64.2. susijusios su naujo verslo kūrimu arba esamo verslo plėtra (įskaitant bendruomeninį ir socialinį verslą bei viešųjų paslaugų perdavimą), turi būti pateiktas projekto verslo planas (Pavyzdinę sumanous kaimo projekto verslo plano formą (-as) rengia ir tvirtina Agentūra), įrodantis, kad būsimas naujas verslas arba plėtojamas esamas verslas yra ekonomiškai gyvybingas (ekonominio gyvybingumo kriterijai ir jų reikšmės netaikomi viešųjų paslaugų perdavimo projektams), t. y. projekto verslo planas turi atitikti ekonominio gyvybingumo kriterijus ir jų reikšmes, nustatytas Taisyklių 64.2.1–64.2.4 papunkčiuose (bendradarbiavimo projektų atveju ekonominio gyvybingumo rodiklius turi atitikti projekto vykdytojas ir partneris). Ekonominio gyvybingumo rodiklių skaičiavimo nuostatos ir formulės yra nustatytos Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. 3D-440 „Dėl Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonės, ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklės):

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

64.2.1. bendruomeninio ir socialinio verslo plėtros atveju – grynojo pelningumo, kurio reikšmė ≥ 1 proc., ir skolos, kurios reikšmė $\leq 0,65$. Ataskaitiniais arba vienais metais iš dvejų eilės tvarka einančių praėjusių ataskaitinių metų (pasirinktinai) skaičiuojami grynojo pelningumo ir skolos rodikliai (abu turi būti skaičiuojami pagal tų pačių metų duomenis). Projekto kontrolės laikotarpiu skaičiuojami grynojo pelningumo ir skolos rodikliai;

64.2.2. bendruomeninio ir socialinio verslo pradžios atveju – grynojo pelningumo, kurio reikšmė ≥ 1 , skolos, kurios reikšmė $\leq 0,65$. Projekto kontrolės laikotarpiu skaičiuojami grynojo pelningumo ir skolos rodikliai. Verslo pradžia laikoma, kai projekto vykdytojas yra įsteigtas paramos paraiškos pateikimo metais arba ataskaitiniais metais. Verslo pradžia gali būti laikoma projekto

vykdytojo, anksčiau pradėjusio vykdyti verslą, nei paraiškos pateikimo arba ataskaitiniais metais, veikla, jei iki paraiškos pateikimo metų iš projekte numatytos vykdyti ekonominės veiklos pagal ERVK nėra gavęs jokių pajamų;

64.2.3 verslo, neįvardyto Taisyklių 64.2.1 papunktyje, plėtros atveju – grynojo pelningumo, kurio reikšmė ≥ 0 proc., skolos, kurios reikšmė $\leq 0,65$, paskolų padengimo, kurio reikšmė $\geq 1,25$, ir einamojo likvidumo koeficiento, kurio reikšmė ≥ 1 . Ataskaitiniais arba vienais metais iš dvejų eilės tvarka einančių praėjusių ataskaitinių metų (pasirinktinai) skaičiuojami grynojo pelningumo ir skolos rodikliai; abu rodikliai turi būti skaičiuojami pagal tų pačių metų duomenis. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu skaičiuojamas paskolų padengimo rodiklis, o projekto kontrolės laikotarpiu skaičiuojami grynojo pelningumo, skolos, paskolų padengimo ir einamojo likvidumo koeficiento rodikliai;

64.2.4. verslo, neįvardyto Taisyklių 64.2.2 papunktyje, pradžios atveju – grynojo pelningumo, kurio reikšmė ≥ 0 proc., skolos, kurios reikšmė $\leq 0,65$, paskolų padengimo, kurio reikšmė $\geq 1,25$, ir einamojo likvidumo koeficiento, kurio reikšmė ≥ 1 . Projekto kontrolės laikotarpiu skaičiuojami skolos, grynojo pelningumo, paskolų padengimo ir einamojo likvidumo koeficiento rodikliai;

64.3. susijusios su verslo kūrimu arba plėtra, jis turi atitikti ekonomines veiklas, remiamas pagal remiamų arba neremiamų ekonominės veiklos rūšių sąrašą, vadovaujantis Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi, patvirtintu Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ (toliau – EVRK):

64.3.1. jeigu teikiamas projektas, susijęs su verslo kūrimu ar plėtra, gali būti remiamos tos ekonominės veiklos rūšys, kurios nepatenka į EVRK A sekcijos „Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė“ 1 ir 3 skyrius (išskyrus veiklą, susijusią su paslaugų žemės ūkiui teikimu), galutinis produktas negali būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede nurodytas produktas;

64.3.2. jeigu teikiamas projektas, susijęs su žemės ūkio verslo kūrimu ar plėtra, gali būti remiamos ekonominės veiklos rūšys, kurios patenka į EVRK A sekcijos „Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė“ 1 skyrių „Augalininkystė ir gyvulininkystė, medžioklė ir susijusių paslaugų veikla“. Veiklos, kurių metu numatomos įsigyti investicijos, skirtos pirminei žemės ūkio gamybai, žemės dirbimo ir miško kirtimo vykdymui, pagal Priemonę nėra remiamos;

64.3.3. jeigu teikiamas projektas, susijęs su maisto produktų ar gėrimų gamyba, įskaitant apdorojimą ir perdirbimą, gali būti pasirenkamos ekonominės veiklos rūšys, kurios patenka į EVRK C sekcijos 10 skyrių „Maisto produktų gamyba“ (išskyrus 10.2) ir 11 skyrių „Gėrimų gamyba“;

64.4. susijusios su licencijuojama veikla arba veikla, kuriai vykdyti turi būti išduotas leidimas, ne vėliau kaip kartu su galutiniu mokėjimo prašymu turi būti pateikta licencijos arba leidimo kopija;

64.5. susijusios su inovacijų diegimu projekto lygmeniu, projekto vykdytojas turi įrodyti, kad projektas yra inovatyvus, vadovaudamasis Projektų inovatyvumo vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. 3D-181 „Dėl Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos patvirtinimo“.

65. Jeigu įgyvendinant projektą numatoma sukurti naują darbo vietą (naują etatą), visos jai keliamos tinkamumo sąlygos projekto lygmeniu (nauja darbo vieta (naujas etatas) – paramos gavėjo ir (arba) tinkamo projekto vykdytojo partnerio pagal darbo sutartį, individualios veiklos pažymą, verslo liudijimą ar mažosios bendrijos vadovo pagal civilinę (paslaugų) sutartį naujai sukurta ir projekto kontrolės laikotarpiu išlaikyta darbo vieta (visas etatas), tiesiogiai susijusi su projekte numatytos veiklos vykdymu) numatytos Projektų, įgyvendinamų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano priemones, rodiklio „Naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. 3D-39 „Dėl Projektų, įgyvendinamų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano priemones, rodiklio „Naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikos patvirtinimo“.

66. Projekte gali būti numatyta, kad naują darbo vietą (-as) įkurs ir išlaikys visą projekto kontrolės laikotarpį projekto vykdytojo partneris – VVG teritorijoje veikianti rajono savivaldybė arba jos įstaiga, kitas projekto partneris. Tokiu atveju projekte ir jungtinės veiklos sutartyje turi būti aiškiai nurodytas šis projekto vykdytojo partnerio (-ių) įsipareigojimas.

67. Jei projekte numatyti statinio statybos (naujo statinio statyba, statinio rekonstravimas, statinio kapitalinis remontas) ar infrastruktūros įrengimo, atnaujinimo darbai, turi būti pateiktas statinio techninis projektas arba projektiniai pasiūlymai. Statinio techninis projektas arba projektiniai pasiūlymai ir statinio statybos kainos apskaičiavimas turi būti parengti pagal statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“, reikalavimus. Statinio techninis projektas, statinio projekto bendrosios ekspertizės arba dalinės ekspertizės (kai ji privaloma) aktas ir statybą leidžiantis dokumentas (pagal statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ patvirtinimo“, nustatytus konstrukcinius požymius ir techninius parametrus) turi būti išduoti ir pateikiami su tuo mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti naujo statinio statybos, statinio rekonstravimo arba statinio kapitalinio remonto išlaidas, o su projektu turi būti pateikti projektiniai pasiūlymai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, vaizdinė informacija) su statybos vertės skaičiavimais. Tuo atveju, jeigu statybą leidžiantys dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka turi būti pateikti informacinėje sistemoje „Infostatyba“, jų atskirai pateikti nereikia. Užbaigus statybos darbus, ne vėliau kaip iki paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos statybos užbaigimo dokumentai, kai jie privalomi pagal statybas reglamentuojančius teisės aktus, teisės aktų nustatyta tvarka turi būti pateikti informacinėje sistemoje „Infostatyba“. Jei statybos užbaigimo dokumentų informacinėje sistemoje „Infostatyba“ pateikti neprivaloma, statybos užbaigimo dokumentai turi būti pateikti Agentūrai ne vėliau kaip su paskutiniu mokėjimo prašymu.

68. Jeigu projekte numatyti statybos darbai, nurodyti statybos techninio reglamento STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 622 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ patvirtinimo“, 12.1–12.11 papunkčiuose, su projektu arba su tuo mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti statybos darbus, turi būti pateiktas paprastojo remonto projektas pagal statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“, reikalavimus.

69. Jei projekte numatyta tik nesudėtingų statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas, su projektu arba su tuo mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti nesudėtingų statinių statybą, turi būti pateikiamas STR 1.04.04:2017 parengtas supaprastintas statybos, rekonstravimo projektas ar kapitalinio remonto aprašas (kai juos privaloma rengti) ir statybą leidžiantis dokumentas (kai jis privalomas pagal statybos techninį reglamentą STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo“) arba kiti dokumentai (sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, jų eksplikacija ir aiškinamasis raštas) su statinio statybos kainos apskaičiavimu (projekto statinio statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis). Tuo atveju, jeigu statybą leidžiantis dokumentas teisės aktų nustatyta tvarka turi būti pateiktas informacinėje sistemoje „Infostatyba“, jo atskirai pateikti nereikia.

70. Jeigu projekte numatytos investicijos pagal Taisyklių 67 ir (arba) 69 punktus, ir pagal numatytų darbų pobūdį turi būti atlikta statinio techninio projekto statybos skaičiuojamosios kainos

dalis ekspertizė, ji atliekama vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“, nuostatomis. Ekspertizės išvada turi būti parengta įstaigos, turinčios teisę užsiimti šia veikla, ir turi būti pateikta kartu su tuo mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti naujo statinio statybos, statinio rekonstravimo arba statinio kapitalinio remonto išlaidas, o su projektu turi būti pateikti projektiniai pasiūlymai (aiškinamasis raštas (rašte nurodomas projektuojamų statinių sąrašas (jei projektuojami keli statiniai), pagrindinės charakteristikos (pastato plotas ir pan.), paskirtis, produkcija, gamybos (paslaugų) ar kitos planuojamos ūkinės veiklos programa), sklypo planas su pažymėtais esamais ir projektuojamais statiniais, vaizdinė informacija) su statybos vertės skaičiavimais.

71. Jeigu projekte numatytos investicijos į nekilnojamąjį turtą:

71.1. kuris nuosavybės teise priklauso fiziniam ir (arba) privačiam juridiniam, ir (arba) viešajam juridiniam asmeniui (įskaitant valstybės institucijas, įstaigas ir savivaldybes), pareiškėjas ir (arba) tinkamas projekto vykdytojo partneris turi valdyti tą nekilnojamąjį turtą nuosavybės, nuomos ar kito teisėto naudojimosi pagrindais (netaikoma, kai numatytos investicijos į naujų pastatų ir statinių statybą);

71.2. turi būti sudaryta nekilnojamojo turto nuomos, panaudos arba patikėjimo teisės sutartis, kurioje, be kita ko, aptarta projekte numatytų investicijų į nekilnojamąjį turtą, nurodytų Taisyklių 67–69 punktuose, galimybė. Nekilnojamojo turto valdymo nuomos, panaudos arba patikėjimo teise sutartis turi būti įregistruota VĮ Registrų centre ir galioti ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Atitiktis šiai tinkamumo sąlygai, išskyrus projekto įgyvendinimo vietą, gali būti tikslinama iki projekto tinkamumo vertinimo pabaigos;

71.3. žemė po naujai statomais statiniais ar žemė, į kurią investuojama, projekto vykdytojui turi priklausyti nuosavybės teise, išskyrus atvejus, kai projekto vykdytojas žemės nuomos, panaudos arba patikėjimo teisės sutartį yra sudaręs su valstybinės žemės valdytoju. Žemės nuomos, panaudos arba patikėjimo teisės sutartis, sudaryta su valstybinės žemės valdytoju, turi būti užregistruota VĮ Registrų centre ir galioti ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Projekto vykdytojas ir (arba) projekto vykdytojo partneriai – valstybės institucijos, įstaigos, savivaldybės ir jų įstaigos, turi valdyti žemę nuosavybės, nuomos ar kito teisėto naudojimo pagrindais. Nekilnojamojo turto nuomos, panaudos arba patikėjimo teisės sutartis, kurioje aptarta projekte numatytų investicijų į nekilnojamąjį turtą, nurodytų Taisyklių 67–69 punktuose, galimybė, turi būti užregistruota VĮ Registrų centre ir galioti ne trumpiau kaip iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Atitiktis šiai tinkamumo sąlygai, išskyrus projekto įgyvendinimo vietą, gali būti tikslinama iki projekto tinkamumo vertinimo pabaigos;

71.4. kuri savivaldybė valdo, naudoja, disponuoja juo nuosavybės teise ir šis juridinis faktas yra įregistruotas VĮ Registrų centre, o projektą teikia arba projekte kaip projekto vykdytojo partneris dalyvauja savivaldybės administracija ar kita savivaldybės įstaiga ar įmonė, ji turi būti savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto patikėtinė. Nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo, disponavimo patikėjimo teise faktas grindžiamas pateikiant savivaldybės tarybos sprendimą dėl turto perdavimo patikėtiniui ir turto perdavimo–priėmimo aktą. Šių dokumentų pateikti nereikia, jeigu projekto vykdytoja – savivaldybės administracija, kita savivaldybės įstaiga ar įmonė, tapo savivaldybės turto patikėtine pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 17 straipsnio 2 dalį. Atitiktis šiai tinkamumo sąlygai, išskyrus projekto įgyvendinimo vietą, gali būti tikslinama iki projekto tinkamumo vertinimo pabaigos;

71.5. tuo atveju, jeigu įgyvendinant projektą investuojama į valstybinės žemės sklypą, kuris yra nesuformuotas, turi būti gautas rašytinis valstybinės žemės patikėtinio sutikimas planuojamai veiklai vykdyti;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

71.6. kuris nuosavybės teise priklauso keliems bendraturčiams (įskaitant bendrosios jungtinės nuosavybės teise valdomą nekilnojamąjį turtą, priklausantį sutuoktiniams), prie projekto turi būti

pridėti visų nekilnojamojo turto savininkų sutikimai dėl projekte numatytų investicijų. Atitiktis šiai tinkamumo sąlygai, išskyrus projekto įgyvendinimo vietą, gali būti tikslinama iki projekto tinkamumo vertinimo pabaigos.

72. Kitos tinkamumo sąlygos ir reikalavimai gauti paramą nustatyti Administravimo taisyklių 124.1–124.4. ir 124.6–124.16 papunkčiuose.

73. Parama projekto vykdytojui ir (ar) jo partneriui, vykdančiam kitą (papildomą) veiklą nei pirminė žemės ūkio produktų gamyba, žemės ūkio produktų perdirbimas į kitus žemės ūkio produktus ir (ar) šių produktų rinkodarą (prekybą jais), turi būti teikiama vadovaujantis Reglamentu (ES) 2023/2831 ir laikantis šių nuostatų:

73.1. teikiant paramą turi būti tenkinamos Reglamento (ES) 2023/2831 1 straipsnio ir 5 straipsnio nuostatos;

73.2. bendra vienam ūkio subjektui (paramos gavėjui) suteiktos nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos suma per bet kurį trejų metų laikotarpį negali viršyti 300 000 Eur;

73.3. vadovaujantis Reglamento (ES) 2023/2831 3 straipsnio 6 dalies nuostatomis, keliomis dalinėmis išmokomis teikiama parama diskontuojama paramos skyrimo dieną. Diskontuota paramos vertė apskaičiuojama pagal Valstybės pagalbos arba nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos sumos (eurais) per visą pagalbos mokėjimo laikotarpį apskaičiavimą, nurodytą Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrąsias administravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. 3D-979 „Dėl Valstybės pagalbos žemės ūkiui, maisto ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai ir kitų iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų priemonių bendrųjų administravimo taisyklių patvirtinimo“, 3 priede;

73.4. Agentūra pagal projekto vykdytojo ir jo partnerio (kai taikoma) užpildytą ir pateiktą „Vienos įmonės“ deklaraciją patikrina informaciją, ar ūkio subjektui (įskaitant su šiuo ūkio subjektu Reglamento (ES) 2023/2831 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais ryšiais susijusius ūkio subjektus ir Reglamento (ES) 2023/2831 3 straipsnio 8 ir 9 dalyje numatytus atvejus) pagal Taisyklės suteikus paramą nebus viršyta nustatyta nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos riba, ir Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registru (toliau – Registras) pateikia duomenis apie suteiktą paramą Administravimo taisyklių nustatyta tvarka. Agentūros parengta „Vienos įmonės“ deklaracijos forma pagal Reglamentą (ES) 2023/2831 skelbiama Agentūros interneto tinklalapyje www.nma.lt;

73.5. Agentūra, prieš priimdama sprendimą skirti paramą, turi įvertinti, kokio dydžio nauda atitenka visiems projekte dalyvaujantiems ūkio subjektams (projekto vykdytojui ir jo partneriams atskirai), ir priėmusi sprendimą turi atitinkamai įregistruoti (suvesti duomenis) į Registrą sumą, kuri atitinka konkretaus ūkio subjekto gautą naudą. Gauta nauda konkrečiam ūkio subjektui (projekto vykdytojui ir jo partneriams atskirai) nustatoma vadovaujantis jungtinės veiklos sutartimi arba pagal projekto paraiškoje pateiktą informaciją planuojamoms įsigyti investicijoms. Tuo atveju, jeigu neįmanoma nustatyti, kokia nauda atitenka kiekvienam iš projekte dalyvaujančių ūkio subjektų (projekto vykdytojui ir jo partneriams atskirai), laikytina, jog visiems jiems yra suteikiama visa projekto paramos suma, kuri turi būti įregistruota Registre (taikoma, kai projektas teikiamas kartu su projektų vykdytojų partneriais);

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

73.6. paramos gavėjas privalo ne trumpiau kaip 10 metų nuo paramos suteikimo dienos saugoti visą su paramos paraiška ir suteikta parama susijusią informaciją ir dokumentus;

73.7. Agentūra privalo ne trumpiau kaip 10 metų nuo paskutinės paramos pagal Priemonę suteikimo dienos saugoti visą su paramos teikimu susijusią informaciją ir dokumentus Lietuvos Respublikos archyvų įstatyme nustatyta tvarka;

73.8. grąžintinos lėšos administruojamos administravimo taisyklėse nustatyta tvarka;

73.9. kitomis Administravimo taisyklėse nustatytais sąlygomis, susijusiomis su Reglamento 2023/2831 taikymu.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Tinkamos finansuoti išlaidos

74. Tinkamumo sąlygos tinkamoms finansuoti projektų išlaidoms numatytos Administravimo taisyklėse ir Taisyklėse. Tinkamos finansuoti projektų įgyvendinimo išlaidos turi:

74.1. neviršyti vidutinių atitinkamų prekių, paslaugų, darbų rinkos kainų. Laikoma, kad iš paramos projekto įgyvendinti prašomos finansuoti išlaidos neviršija vidutinių rinkos kainų, jeigu projekto išlaidos pagrindžiamos (nurodomi alternatyvūs būdai):

74.1.1. bent 3 (trimis) skirtingų darbų vykdytojų, prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas, atliekančių panašius darbus (panašumo požymį apibūdinantys elementai: ta pati paskirtis, funkcijos, komplektacija, techninė specifikacija) ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, komerciniais pasiūlymais arba jų interneto tinklalapiuose esančiomis kainomis kompiuterio ekrano nuotraukų forma (angl. *Print Screen*), arba kitu būdu, leidžiančiu objektyviai palyginti bent 3 skirtingų darbų vykdytojų, prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų, prekiaujančių panašiomis prekėmis ir (arba) teikiančių panašias paslaugas, ir (arba) vykdančių panašius darbus, ir kuriems tai yra įprasta komercinė-ūkinė veikla, siūlomas kainas. Bent 1 rinkos kainos įrodymo dokumentas (komercinis pasiūlymas arba kompiuterio ekrano nuotrauka) turi būti pateiktas prekių ar paslaugų teikėjo, darbų vykdytojo, kurio buveinės registracijos vieta yra ne Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės teritorijoje (sąlyga netaikoma, veiklos projektams);

74.1.2. Ministerijos, Agentūros ar kitų ESIF administruojančių institucijų patvirtintais arba nepriklausomų ekspertų atliktais, viešai ESIF administruojančių institucijų interneto svetainėse skelbiamais prekių, paslaugų ir (arba) darbų kainų rinkos tyrimuose nustatytais įkainiais, kurie taikomi tokioms pat išlaidoms įgyvendinant panašaus pobūdžio projektus ir panašioms paramos gavėjams, fiksuotaisiais tokių pat prekių, darbų ir (arba) paslaugų vienetų įkainiais, taikomais panašaus pobūdžio projektams ir paramos gavėjams. Europos Sąjungos struktūriniais fondams (Europos socialiniam fondui, Europos regioninės plėtros fondui, Europos sanglaudos fondui) taikomi rinkos kainų tyrimai (supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai) skelbiami interneto tinklalapio www.esinvesticijos.lt nuorodos „Dokumentai“ skyriaus „Tyrimai“ poskyryje „Supaprastinto išlaidų apmokėjimo tyrimai“);

74.1.3. atliktų darbų prekių ar paslaugų pirkimų arba viešųjų pirkimų dokumentais, jeigu atliekant pirkimus buvo gauti pasiūlymai, atitinkantys Taisyklių 74.1.1 papunktyje nustatytus reikalavimus komerciniams pasiūlymams, bent iš trijų darbų vykdytojų, prekių tiekėjų ir (arba) paslaugų teikėjų;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

74.2. neviršyti didžiausios paramos projektui įgyvendinti dydžio ir didžiausios galimo paramos projektui įgyvendinti intensyvumo normos, nurodytos Taisyklių 78 punkte. Gali būti taikomos kelios intensyvumo normos, priklausomai nuo planuojamų veiklų pobūdžio ir paramos gavėjų tinkamumo tas veiklas vykdyti;

74.3. būti patirtos nepažeidžiant pirkimų tvarkos, nurodytos Taisyklių 109–112 punktuose;

74.4. būti pagrįstos išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentais. Išlaidų pagrindimo dokumentai – rangovų, paslaugų teikėjų ar prekių tiekėjų pateiktos sąskaitos, priėmimo–perdavimo aktai ar kiti dokumentai, kuriais pagrindžiamos patirtos išlaidos. Išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentai – banko sąskaitos išrašai, internetine bankininkyste besinaudojančių projektų vykdytojų pateikti išrašai, patvirtinti projekto vykdytojo (taikoma fiziniams asmenims), projekto vykdytojo vadovo ar kito įgalioto asmens kvalifikuotu elektroniniu parašu. Visos išlaidos turi būti apmokamos per projekto vykdytojo banko atsiskaitomąją sąskaitą;

74.5. būti patirtos tinkamu laikotarpiu, t. y. ne anksčiau kaip nuo Strategijos pateikimo dienos ir ne vėliau kaip iki Strategijos įgyvendinimo tinkamo laikotarpio pabaigos, išskyrus projekto bendrąsias išlaidas. Projekto bendrosios išlaidos gali būti patirtos ne anksčiau kaip 12 mėnesių iki projekto pateikimo dienos. Projekto tinkamas įgyvendinimo laikotarpis – iki 36 mėn. nuo projekto vykdymo sutarties sudarymo dienos arba sprendimo skirti paramą priėmimo dienos, kai paramos sutartys nesudaromos. Visos projektų įgyvendinimo išlaidos pagal Priemonę turi būti patirtos ir pagrįstos išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentais ne vėliau kaip iki 2029 m. liepos 1 d. Visais atvejais projektų įgyvendinimo išlaidos turi būti patirtos ne vėliau kaip 1 mėnuo iki Strategijos įgyvendinimo pabaigos;

74.6. būti patikrinamos projekto įgyvendinimo ir jo kontrolės laikotarpiu (pvz., patikrų vietoje, auditų metu įmanoma įsitikinti, kad tokios išlaidos buvo faktiškai patirtos);

74.7. būti tiesiogiai susijusios su Strategijos ir projekto įgyvendinimu;

74.8. būti nekeičiamos projekto įgyvendinimo metu, t. y. projekto išlaidos, numatytos projekto paraiškoje ir patvirtintame projekte, jo įgyvendinimo metu negali būti keičiamos arba papildomos naujomis, išskyrus atvejus, nustatytus Administravimo taisyklėse.

75. Tinkamų finansuoti projektų išlaidų kategorijos:

75.1. naujų įrenginių ir (ar) įrangos (įskaitant techniką) pirkimo arba išperkamosios nuomos išlaidos, neviršijančios šio turto rinkos vertės, kompiuterių programinės įrangos, skirtos įsigyjamos įrangos ar technologinio proceso valdymui, pirkimas, įskaitant transporto priemonių įsigijimą, kurios skirtos socialinėms paslaugoms teikti, ir ši transporto priemonė yra būtina pagrindinėms projekto veikloms vykdyti:

75.1.1. projekto pagrindinė planuojama veikla – mobilių paslaugų teikimas ir šio projekto reikmėms skirtos naujos N (N1 klasės) kategorijos bazinės komplektacijos ir (arba) su O arba SP priekabomis transporto priemonės, arba O arba SP priekabos (pvz., įrengta kaip maisto prekių pardavimo vieta), kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 2B-479 „Dėl Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimų patvirtinimo“ (toliau – Motorinių transporto priemonių reikalavimai), įskaitant naujus N (N1 klasės) kategorijos bazinės komplektacijos ir (arba) su O arba SP priekabomis elektromobilius, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme, arba hibridinius automobilius, kuriuose bent vienas iš degalų šaltinių yra elektra, ir automobilius, varomus kitais alternatyviaisiais degalais, kurie pagaminti iš atsinaujinančių energijos išteklių, arba O arba SP priekabas. Parama įsigyti nurodytas N (N1 klasės) klasės transporto priemones kroviniams vežti (išskyrus visureigius) ir (ar) mobilijai prekybai vykdyti teikiama tuo atveju, kai N (N1 klasės) klasės transporto priemonėje yra 2 arba 3 sėdimosios vietos, krovinų skyrius atskirtas pertvara ir jame nėra langų, O ir SP klasės transporto priemonėje įrengta prekybinė zona su šaldoma patalpa (arba be jos) ir kai tai susiję su projekto veikla. Parama naujų N (N1 klasės) klasės grynujų elektromobilių įsigijimui skiriama tik tuo atveju, jeigu ja nebuvo pasinaudota iš kitų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir SP priemonių;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

75.1.2. projekto pagrindinė planuojama veikla – pavėžėjimo paslaugos teikimas socialiai pažeidžiamiems ir socialiai atskirtiems asmenims, gyvenantiems Strategijos įgyvendinimo teritorijoje. Vadovaujantis Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimais, patvirtintais Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 2B-479 „Dėl Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimų patvirtinimo“, tinkama finansuoti M kategorijos M1 klasės bazinės komplektacijos transporto priemonė keleiviams vežti, turinti 8 sėdimas vietas keleiviams ir 1 sėdimą vietą vairuotojui ir (arba) pritaikyta neįgaliųjų vežimėliui, įskaitant M1 klasės bazinės komplektacijos elektromobilius, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme, arba hibridinius automobilius, kuriuose bent vienas iš degalų šaltinių yra elektra, ir automobilius, varomus kitais alternatyviaisiais degalais, kurie pagaminti

iš atsinaujinančių energijos išteklių. Socialiai pažeidžiamais asmenimis laikomi asmenys (šeimos), kurie yra jautresni socialiniams, ekonominiais iššūkiams, rizikoms ir turi mažiau išteklių su jais sėkmingai susidoroti. Socialiai pažeidžiami asmenys gali tuo pat metu būti laikomi ir socialinę riziką, ir socialinę atskirtį patiriančiais asmenimis. Socialinę atskirtį patiriančiais asmenimis laikomi asmenys (šeimos), kurie dėl tam tikrų priežasčių yra atskirti nuo įvairių visuomenės gyvenimo sričių. Socialinę atskirtį patiriantys asmenys gali tuo pat metu būti laikomi ir socialinę riziką patiriančiais, ir socialiai pažeidžiamais asmenimis. Socialinę riziką patiriančiais asmenimis laikomi asmenys (šeimos), veikiami veiksnių ir aplinkybių, dėl kurių šie asmenys (šeimos) patiria socialinę atskirtį ar yra pavojus ją patirti: suaugusių šeimos narių socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti nepilnamečius vaikus (įvaikius) stoka ar nebuvimas; nepilnamečių vaikų (įvaikių) visapusio fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų šeimoje neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta; smurtas; išnaudojimas prekybai žmonėmis; išitraukimas ar polinkis išitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas alkoholiu, narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis; priklausomybė nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių medžiagų, azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas ar benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas;

75.2. darbų ir paslaugų įsigijimas;

75.3. naujų priemonių ir prekių, kurios bus sunaudojamos projekto įgyvendinimo metu, ir paslaugų, kurios bus suteikiamos projekto įgyvendinimo metu, įsigijimas (šios išlaidos gali būti tinkamos finansuoti tik įgyvendinant veiklos projektus). Naujų statybinių medžiagų įsigijimas finansuojamas tik tuo atveju, kai projekte numatyta veiklai vykdyti būtinų pastatų ir (arba) statinių, statybos, rekonstravimo ar kapitalinio remonto darbai atliekami ūkio būdu;

75.4. projekto bendrosios išlaidos, įskaitant projekto viešinimo priemonių, nurodytų Taisyklių 122 punkte, įsigijimo, tačiau ne daugiau kaip 10 proc. kitų tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos ir ne daugiau kaip 1 800 Eur (vienas tūkstantis aštuoni šimtai eurų). Tuo atveju, kai projekte numatyti statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto ar infrastruktūros įrengimo darbai, finansuojama bendrųjų išlaidų suma gali būti ne didesnė kaip 3 000 Eur (trys tūkstančiai eurų) arba ne didesnė kaip 5 000 Eur (penki tūkstančiai eurų), kai statybos, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto ar infrastruktūros įrengimo darbams atlikti papildomai reikalinga paveldosaugos ekspertizė ir (arba) archeologiniai tyrimai. Bendrosios išlaidos, susijusios su atlyginimu konsultantams, už konsultacijas projekto ir (arba) verslo plano, veiklos aprašo rengimu ir (arba) įgyvendinimu, turi būti pagrįstos, nustatant vienos valandos kainos atitiktį vidutinėms rinkos kainoms ir jų skaičių būtinoms konsultacijoms suteikti (grindžiant valandų skaičių būtina detaliai nurodyti, pagal konsultacijų turinį). Bendrosios išlaidos nėra tinkamos finansuoti, kai teikiami veiklos projektai, išskyrus išlaidas, skirtas viešinimo priemonėms kompensuoti;

75.5. PVM, kurio projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą neturi ar negalėtų turėti galimybės įtraukti į PVM atskaitą, yra tinkamas finansuoti iš paramos lėšų. Kai projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar įstaiga arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybių veiklą, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 2 straipsnio 38 dalyje, PVM yra tinkamas finansuoti išlaidos.

76. Netinkamomis finansuoti projekto išlaidomis laikomos:

76.1. Administravimo taisyklių 130 punkte numatytos netinkamos finansuoti išlaidos;

76.2. neatitinkančios Taisyklių 75 punkte nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų kategorijų;

76.3. išlaidos, patirtos įsigijus transporto priemones:

76.3.1. vidaus vandenų transporto priemonės, priskiriamas prie žvejybos laivų, mažųjų laivų, pramoginių laivų, sportinių laivų, asmeninių laivų (vandens motociklų), būrinių jachtų, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekse;

76.3.2. prie visų tipų orlaivių priskiriamus aparatus (mašinas), kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme ir kituose tai reglamentuojančiuose teisės aktuose, išskyrus, kai šios išlaidos yra būtinos socialinėms paslaugoms ir (arba) rekreacinėms veikloms vykdyti;

76.3.3. investicijos, skirtos pirminės žemės ūkio produkcijos gamybai, žemės dirbimo ir miško kirtimo vykdymui, traktorių, kurių variklio galia 60 kW arba daugiau, melioracinių, kelių statybos ir savaeigių mašinų bei ekskavatorių įsigijimo išlaidos;

76.3.4. kitos transporto priemonės, išskyrus atvejus, numatytus Taisyklių 75.1.1 ir 75.1.2 papunkčiuose;

76.4. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas nesilaikant teisės aktuose nustatytos pirkimų tvarkos ir naudotų prekių įsigijimo išlaidos;

76.5. esamų paskolų refinansavimo išlaidos;

76.6. neišvardytos projekte (po projekto pateikimo neleidžiama įtraukti naujų išlaidų ar jas keisti kitomis);

76.7. išlaidų dalis, viršijanti tinkamų finansuoti išlaidų įkainį (kai toks yra nustatytas);

76.8. nepagrįstai didelės išlaidos, kaip numatyta Administravimo taisyklių 113 punkte;

76.9. ilgalaikio turto, t. y. naujų priemonių ar prekių, kurios nebus sunaudojamos projekto įgyvendinimo metu, įsigijimas (taikoma veiklos projektams);

76.10. baudos, nuobaudos ir bylinėjimosi išlaidos;

76.11. trumpalaikio turto, įgyto paramos gavėjo projekto, kurio vertė yra mažesnė nei paramos gavėjo numatyta mažiausia ilgalaikio turto vertė, paramos lėšomis, išlaidos, išskyrus Taisyklių 75.3 papunktyje nurodytas išlaidas;

76.12. išlaidos, nepagrįstos faktine gautų prekių, atliktų darbų ar suteiktų paslaugų verte;

76.13. išlaidos, kurios buvo finansuotos (apmokėtos) iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (arba) savivaldybių biudžetų, kitų piniginių išteklių, kuriais disponuoja valstybė ir (arba) savivaldybės, ES struktūrinių fondų, kitų ES finansinės paramos priemonių ar kitos tarptautinės paramos lėšų ir kurioms apmokėti skyrus paramos projektui įgyvendinti lėšų jos būtų pripažintos tinkamomis finansuoti ir apmokėtos daugiau nei vieną kartą (jeigu projekto vykdytojo – viešojo juridinio asmens veikla finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetų ir jis iki projekto patvirtinimo patiria projekto bendrųjų išlaidų, jos gali būti pripažintos tinkamomis tuomet, jeigu buvo apmokėtos iš Lietuvos Respublikos valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetų asignavimų, kurie skirti projektams avansuoti);

76.14. PVM, kurį projekto vykdytojas (išskyrus projektų vykdytojus, nurodytus Taisyklių 75.5 papunktyje) pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM projektų vykdytojas į atskaitą neįtraukė), yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų;

76.15. išlaidos, nebūtinai projektui sėkmingai įgyvendinti ir neatitinkančios patikimo finansų valdymo principo, pavyzdžiui, projekto poreikius viršijančių techninių parametrų gaminių, prabangaus dizaino (apdailos) gaminių ar gaminių su projekto vykdytojui nereikalingomis funkcijomis (už kurias sumokama papildomai) įsigijimo išlaidos, prabangos prekių ar medžiagų įsigijimo išlaidos (išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, pavyzdžiui, kai nėra kitos galimybės);

76.16. bendrosios išlaidos, kai teikiami veiklos projektai, išskyrus išlaidas, skirtas viešinimo priemonėms kompensuoti;

76.17. investicijų į turtą, kurio valdymo (naudojimo) teisė projekto vykdytojui ir arba projekto vykdytojo partneriui apribota (turtas areštuotas);

76.18. investicijos į viešąją infrastruktūrą, kurios Lietuvos Respublikos savivaldos įstatyme priskirtos savarankiškomis savivaldybės funkcijoms, t. y. šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas bei savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas. Šios išlaidos galimos tik tais atvejais, kai jos būtinos projekte numatytoms veikloms ir (ar) paslaugoms teikti ir (arba) didinamas viešųjų paslaugų prieinamumas ir (arba) viešųjų paslaugų perdavimas. Investicijos į viešąją infrastruktūrą negali būti numatytos kaip vienintelė investicija projekte;

76.19. moksliniai tyrimai, studijos, tyrimai (išskyrus, kai moksliniai tyrimai, studijos, tyrimai yra rengiami projekto vykdytojo, arba Strategijoje dalyvauja kaip paslaugos teikėjas mokslo ir (arba) mokymo įstaiga, kuri turimomis mokslo žiniomis ir kompetencijomis prisideda prie Strategijos ir

(arba) projekto veiklos ir (arba) pasiūlo konkrečius, praktinius problemų, iššūkių sprendimo modelius ar būdus), leidinių leidyba;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

76.20. komandiruočių išlaidos;

76.21. stipendijos, dovanos, prizai ir leidinių prenumerata.

Paramos intensyvumas ir projekto finansavimo šaltiniai

77. Projektų įgyvendinimas finansuojamas iš paramos Priemonei įgyvendinti lėšų, skiriamų iš EŽŪFKP ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

78. Didžiausia paramos suma vienam projektui įgyvendinti – 200 000 Eur (du šimtai tūkstančių eurų).

79. Didžiausia paramos intensyvumo norma, taikoma vienam projektui įgyvendinti:

79.1. iki 85 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai projektas yra viešųjų, socialinių paslaugų, viešųjų paslaugų perdavimo projektas, įskaitant socialinio verslo ir bendruomeninio verslo projektus;

79.2. iki 80 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai projektas yra veiklos. Veiklos projektu laikomas toks projektas, kurio galutinis rezultatas pats savaime nėra materialusis turtas. Esmė yra pats projektas, o ne nuolatinė veikla;

79.3. iki 65 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai projektas yra privataus verslo pobūdžio ir jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, kaip nurodyta Taisyklių 62 ir 63 punktuose;

79.4. iki 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai projektas yra viešosios naudos (ne pelno) projektas, kuriuo kuriamas arba didinamas viešųjų paslaugų ir infrastruktūros prieinamumas vietos bendruomenei. Investicijos į viešąją infrastruktūrą (privažiavimų, viešųjų erdvių kūrimo ir (ar) jų pritaikymo negalią turintiems asmenims ir pan.) negali būti vienintelis projekto objektas / tikslas.

80. EŽŪFKP investicijos (projektų lygmeniu) gali būti padaromos VVG (Strategijos įgyvendinimo) teritorijoje.

81. Projekto vykdytojas turi užtikrinti tinkamus projekto finansavimo šaltinius.

82. Tinkami projekto finansavimo šaltiniai nurodyti Administravimo taisyklių 124.7 papunktyje. Jeigu prie projekto piniginėmis lėšomis prisideda tinkamas projekto vykdytojo partneris, prie projekto paraiškos turi būti pateikti dokumentai, kuriais įrodoma, kad tinkamas projekto vykdytojo partneris turi pakankamai nuosavų lėšų prisidėti prie projekto įgyvendinimo. Įrodymo dokumentai turi būti išduoti arba sukurti patikimo subjekto – finansinių institucijų (bankų, kredito unijų) ir (arba) viešojo juridinio asmens – projekto vykdytojo partnerio, kurio veikla finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetų (šis įsipareigojimas turi būti aiškiai įvardytas jungtinės veiklos sutartyje), ir (arba) sukurti naudojantis finansinių ataskaitų duomenimis. Dokumentai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki projekto paraiškos vertinimo pabaigos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

IV SKYRIUS STRATEGIJOS PARAIŠKOS, PROJEKTŲ PILDYMAS, TEIKIMAS IR REGISTRAVIMAS

Projektų teikimas

83. Projektas yra sudėtinė Strategijos dalis ir yra parengtas kaip nurodyta Taisyklių 59 punkte.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

84. Visi projekto lapai ir priedai turi būti patvirtinti projekto vykdytojo, jo vadovo arba įgalioto asmens kvalifikuotu elektroniniu parašu.

85. Projekto atveju, per vieną Strategijų priėmimo laikotarpį projekto vykdytojas gali pateikti vieną projektą. Ši nuostata gali būti netaikoma projekto vykdytojui – savivaldybės administracijai, jos įstaigai ar įmonei, teikiančiai viešosios infrastruktūros tvarkymo ir (arba) kūrimo projektus ir jeigu priemonės nurodyti atrankos kriterijai sudaro galimybes atrinkti geriausius to paties projekto vykdytojo pateiktus projektus (t. y. kai to paties projekto vykdytojo pateikti keli projektai gali konkuruoti tarpusavyje).

86. Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės darbuotojai turi konsultuoti savo teritorijos projektų vykdytojus bendraisiais ir techniniais projektų klausimais. Bendraisiais ir techniniais klausimais laikomi klausimai, susiję su projekto pildymo dalimi, išskyrus dalį, skirtą projekto idėjai aprašyti, ir projekto priedą –projekto verslo planą (jeigu toks pateikiamas).

87. Projektus iki VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) nustatyto termino renka VVG ir VVG partnerė nustatytais būdais ir adresais.

88. Projektus rengia ir VVG ir VVG partnerei (kai taikoma) teikia projektų vykdytojai. Jeigu tinkamas projekto vykdytojas yra juridinis asmuo, projektą kvalifikuotu elektroniniu parašu turi pasirašyti ir jį pateikti projektą teikiančio juridinio asmens vadovas arba tinkamai įgaliotas asmuo (juridinio asmens įgaliojimas laikomas tinkamu, jeigu jis pasirašytas juridinio asmens vadovo kvalifikuotu elektroniniu parašu). Jeigu tinkamas projekto vykdytojas yra fizinis asmuo, projektą kvalifikuotu elektroniniu parašu turi pasirašyti ir pateikti pats arba projektą pasirašyti ir pateikti tinkamai įgaliotas kitas asmuo. Įgaliotas asmuo kartu pateikia notaro patvirtintą įgaliojimą arba naudojantis www.igaliojimai.lt pasirašytą įgaliojimą.

89. Projektų paraiškų priėmimo ir atrankos tvarką nustato VVG ir VVG partnerė (kai taikoma) savarankiškai. Atrankos principai yra nurodomi Strategijoje.

Strategijos pildymas, teikimas ir registravimas

90. Strategija turi būti parengta kaip nurodyta Taisyklių 35 punkte. VVG ir VVG partnerė (kai taikoma) pagal projektų vykdytojų pateiktus projektus parengia Strategiją, sukomplektuoja projektų vykdytojų pateiktus projektus ir teikia juos Agentūrai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

91. Kvietimą teikti Strategijas skelbia Agentūra pagal Ministerijos patvirtintą paramos paraiškų teikimo tvarkaraštį.

92. VVG partnerė paramos paraišką Strategijai administruoti rengia kaip nurodyta Taisyklių 44 punkte ir užpildo savo dalies išlaidų poreikį išlaidų poreikio plane.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

93. Strategija su kitais reikalaujamais priedais Agentūrai teikiama pasirašyta kvalifikuotu elektroniniu parašu, siunčiant el. paštu dokumentai@nma.lt arba naudojantis ŽŪMIS pranešimų siuntimo funkcionalumu (ŽŪMIS meniu punktas „Pranešimai“). Kitu būdu paraiškos, Strategija su integruotais projektų vykdytojų projektais ir kiti reikalaujami dokumentai nepriimami. Strategija ir prašomi dokumentai turi būti pateikti ne vėliau kaip iki kvietimo teikti Strategijas paskutinės dienos 24 valandos.

94. Strategija ir jos priedai pildomi, teikiami, registruojami Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

95. VVG vykdytoja per visą SP įgyvendinimo laikotarpį gali pateikti tik vieną Strategiją ir dalyvauti vienoje Strategijoje kaip Strategijos vykdytojos partnerė.

96. Kai VVG dalyvauja Strategijoje kaip partnerė, ji vienu metu gali dalyvauti tik vienoje Strategijoje.

V SKYRIUS STRATEGIJOS IR PROJEKTŲ VERTINIMAS

97. Šis Taisyklių skyrius nustato užregistruotų Strategijų ir projektų vertinimo sistemą, vertinimo principus, etapus ir turinį, pareiškėjų, projektų vykdytojų ir Agentūros teises bei pareigas Strategijų ir projektų vertinimo metu.

Strategijos ir projektų vertinimo etapai

98. Strategijos ir projektų kompleksinį vertinimą atlieka Agentūra Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

99. Jeigu Strategijos vertinimo metu yra nustatoma, kad bent vienas Strategijos dalyvis (Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė ir (arba) bent vienas projekto vykdytojas) yra netinkamas paramai gauti, Strategija įvertinama kaip netinkama paramai gauti.

100. Agentūra, įvertinusi Strategijos ir projektų paramos paraiškas, teikia jas svarstyti Agentūros projektų atrankos komitetui, sudarytam Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskyrimo priima Agentūros direktorius arba jo įgaliotas asmuo, vadovaudamasis Strategijos ir projektų vertinimo rezultatais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

VI SKYRIUS STRATEGIJOS TVIRTINIMAS, SUTARTIES SUDARYMAS IR KEITIMAS

101. Strategijos ir projektų paraiškų tvirtinimas vykdomas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

102. Sprendimas dėl paramos skyrimo arba neskyrimo informinamas ir apie jį Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojo partnerė (kai taikoma) ir projektų vykdytojai informuojami Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Agentūrai priėmus sprendimą skirti paramą, Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) tampa Strategijos paramos gavėja, projektų vykdytojai tampa projektų paramos gavėjai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

103. Agentūra rengia paramos sutartis ir jas pasirašo su Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnere ir su kiekvienu projekto vykdytoju atskirai, nurodydama, kad kiekvienas projekto vykdytojas Strategijoje investicijas įgyvendina savarankiškai ir kiekvienas iš jų yra atsakingas už savo veiklos (-ų) įgyvendinimą Strategijoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

104. Paramos sutartys sudaromos ir keičiamos vadovaujantis Administravimo taisyklių nuostatomis. Sutarties keitimai, susiję su Strategijos ir projektų idėja, tikslais, tinkamumo sąlygomis, atrankos kriterijais ir įsipareigojimais, nustatytais Strategijoje, projekte, Administravimo taisyklėse ir Taisyklėse, nėra leidžiami.

105. Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė apie Strategijos keitimus informuoja projektų vykdytojus, kuriems keitimas turi įtakos įgyvendinant savo veiklas Strategijoje.

106. Strategijos vykdytojos partnerė (VVG) negali būti keičiama viso Strategijos įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu.

107. Projektų vykdytojų keitimas projekto įgyvendinimo ir (ar) projekto kontrolės laikotarpiu galimas tik tais atvejais, kai atsiranda nenumatytos aplinkybės, dėl kurių kyla grėsmė

nepasiekti Strategijoje ir (ar) projekte numatytų tikslų ir rezultatų, neįgyvendinti Strategijos ir (ar) projekto ir gaunamas motyvuotas Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės prašymas (kuriame pateikiamas paaiškinimas, kodėl projekto vykdytojo pokyčiai Strategijoje ir (ar) projekte būtini). Agentūra, vadovaudamasi Taisyklių nuostatomis, turi įvertinti projekto vykdytojo atitiktį tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams, taip pat projekto vykdytojo pakeitimo, įtraukimo įtaką Strategijai ir projektui (tikslams, rezultatams), jo prisidėjimą prie Strategijos ir vykdomo projekto (projekto vykdytojo finansinis ir veiklos įnašai). Atsižvelgiant į Agentūros priimtą sprendimą dėl projekto vykdytojo keitimo, gali būti atliekamas Strategijos ir paramos sutarties keitimas. Projekto vykdytojo pakeitimui nustatomas 3 mėnesių terminas nuo fakto, kai Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė ir (arba) projekto vykdytojas pranešė apie pasitraukimą iš projekto. 3 mėnesių laikotarpis gali būti pratęstas, jeigu Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė įrodo, kad naujas projekto vykdytojas yra atrinktas, ir pagrindžia, kad trūksta dokumentų ir laiko jiems sukomplektuoti. Agentūros pritarimas galimas tik tuomet, kai įsitikinama, kad naujasis projekto vykdytojas atitinka tinkamumo sąlygas, kurios buvo taikytos ankstesniajam projekto vykdytojui, ir pakeitus projekto vykdytoją projektas bus iki galo įgyvendintas, ir bus galima projekto kontrolė projekto kontrolės laikotarpiu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

108. Patvirtinto projekto vykdytojo partnerio keitimas nauju projekto vykdytojo partneriu galimas tik išimtiniais atvejais, kai yra gaunamas motyvuotas projekto vykdytojo prašymas (kuriame pateikiamas paaiškinimas, kodėl projekto vykdytojo partnerio pokyčiai Strategijoje ir (ar) projekte būtini), taip pat jungtinės veiklos sutarties pakeitimo projektas keisti projekto vykdytojo partnerį ar įtraukti naują projekto vykdytojo partnerį. Agentūra, vadovaudamasi Taisyklių nuostatomis, turi įvertinti projekto vykdytojo partnerio atitiktį tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams, taip pat projekto vykdytojo partnerio pakeitimo, įtraukimo įtaką Strategijai ir projektui (tikslams, rezultatams), jo prisidėjimą prie vykdomo projekto (projekto vykdytojo partnerio finansinis ir veiklos įnašai). Atsižvelgiant į Agentūros priimtą sprendimą dėl projekto vykdytojo partnerio keitimo, gali būti atliekamas paramos sutarties ir jungtinės veiklos sutarties keitimas. Projekto vykdytojo partnerio pakeitimui nustatomas 3 mėnesių terminas nuo fakto, kai projekto vykdytojo partneris pranešė apie pasitraukimą iš projekto. Agentūros pritarimas galimas tik tuomet, kai įsitikinama, kad naujasis projekto vykdytojo partneris atitinka tinkamumo sąlygas, kurios buvo taikytos ankstesniajam projekto vykdytojo partneriui, ir pakeitus projekto vykdytojo partnerį projektas bus iki galo įgyvendintas, ir bus galima projekto kontrolė projekto kontrolės laikotarpiu.

VII SKYRIUS

PIRKIMO PROCEDŪROS, TAIKOMOS STRATEGIJOS VYKDYTOJAI IR PROJEKTŲ VYKDYTOJUI

109. Strategijos vykdytoja, Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) ir projektų vykdytojai prekių, paslaugų ar darbų, susijusių su Strategijos ir projektų įgyvendinimu, pirkimus (toliau – viešieji pirkimai) atlieka vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) ir Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

110. Strategijos vykdytoja, Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) ir projektų vykdytojai Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatytais atvejais, sąlygomis ir tvarka viešuosius pirkimus turi atlikti elektroniniu būdu, naudodamiesi CVP IS (interneto tinklalapis www.eviesiejipirkimai.lt) arba centrinės perkančiosios organizacijos CPO (interneto tinklalapis www.cpo.lt) elektroninėmis priemonėmis. Esant poreikiui VVG Agentūrai turi sudaryti galimybę prisijungti prie CVP IS ir peržiūrėti pirkimo informaciją.

111. Pirkimų, atliekamų vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu, tinkamumo vertinimas atliekamas dviem būdais (taikoma projektų vykdytojams):

111.1. išankstinis planuojamų viešųjų pirkimų dokumentų vertinimas. Išankstinio viešųjų pirkimų vertinimo tikslas – galimų pažeidimų ir klaidų parengtuose viešojo pirkimo dokumentuose

prevencija. Šį vertinimą atlieka Agentūros darbuotojai iki pirkimų vykdymo pradžios. Išankstinis viešųjų pirkimų vertinimas turi būti atliekamas (išskyrus bendrąsias projektų išlaidas ir pirkimus, atliekamus naudojantis CPO elektroninėmis priemonėmis – jiems išankstinis pirkimų vertinimas netaikomas), kai projekto vykdytojas numato organizuoti viešuosius pirkimus, kurių numatoma vertė viršija 30 000 (trisdešimt tūkstančių) Eur (be PVM), tokiu atveju vykdytojas turi iki viešųjų pirkimų pradžios pateikti Agentūrai ir suderinti su ja šią informaciją:

111.1.1. pasirinktą viešojo pirkimo procedūrą ir motyvus dėl tokios procedūros pasirinkimo;

111.1.2. viešojo pirkimo skelbimo turinį (kai taikoma) ir pirkimo dokumentus;

111.2. įvykdytų viešųjų pirkimų vertinimas. Įvykdytų viešųjų pirkimų vertinimą atlieka Agentūra.

112. Pirkimų, atliekamų pagal Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos žemės ūkio ministro 2023 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. 3D-637, „Dėl Projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių patvirtinimo“, vertinimą atlieka Agentūra.

Punkto pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

VIII SKYRIUS

MOKĖJIMO PRAŠYMŲ TEIKIMAS, ADMINISTRAVIMAS IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

113. Mokėjimo prašymai teikiami Strategijos vykdytojos, Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) ir projektų vykdytojų ir administruojami Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

114. Agentūra konsultuoja Strategijos vykdytoją, Strategijos vykdytojos partnerę (kai taikoma) ir projektų vykdytojus mokėjimo prašymų rengimo klausimais.

115. Mokėjimo prašymo ir galutinio mokėjimo prašymo formas rengia ir skelbia tinklalapyje www.nma.lt Agentūra.

116. Paramos Strategijos administravimui ir projektams įgyvendinti lėšos išmokamos šiais būdais (toliau – paramos lėšų išmokėjimo būdai):

116.1. išlaidų kompensavimo;

116.2. išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu, kai avansas nėra EK tinkamos deklaruoti išlaidos;

116.3. sąskaitų apmokėjimo.

117. Paramos lėšų išmokėjimo būdai ir jų taikymo tvarka nustatyta Administravimo taisyklėse.

118. Po Strategijos patvirtinimo projekto vykdytojas pateikia Agentūrai avanso mokėjimo prašymą. Avanso dydis projekto vykdytojui gali siekti iki 40 proc. paramos sumos.

119. Paramos išmokėjimui papildomai taikomos Strategijos vykdytojai ir Strategijos vykdytojos partneri (kai taikoma) šios sąlygos:

119.1. fiksuotoji norma, neviršijant 12 proc. tinkamų finansuoti Strategijos išlaidų, taikoma vadovaujantis Taisyklių 3 priede patvirtintu Aprašu;

119.2. Strategijos įgyvendinimo metu išlaidoms, apmokamoms taikant fiksuotąją normą, pagrįsti išlaidų patyrimo ir apmokėjimo dokumentai neteikiami, išskyrus atvejus, numatytus Aprašo 15 punkte. Agentūra, kilus įtarimų ir (arba) gavus skundą, kad Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė neskaidriai naudoja Strategijos administravimui skirtas lėšas, turi teisę atlikti patikrą vietoje, kurios metu patikrinami su mokėjimo prašymu (-ais) susiję išlaidų patyrimo ir apmokėjimo dokumentai;

119.3. kai Strategijos administravimui išlaidos apmokamos išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdu, po Strategijos patvirtinimo Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) pateikia Agentūrai avanso mokėjimo prašymą. Avanso dydis gali siekti iki 40 proc. paramos Strategijos administravimui numatytos sumos ir Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) išlaidų poreikio plane pagrįsto savo dalies išlaidų poreikio;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

119.4. gavusi avansą, Strategijos vykdytoja, Strategijos vykdytojos partnerė pradeda įgyvendinti Strategiją ir pirmąjį mokėjimo prašymą teikia Agentūrai ne vėliau kaip po 6 mėnesių nuo avanso gavimo dienos;

119.5. mokėjimo prašymai teikiami 1 kartą per metus iki kiekvienų metų spalio 15 d., išskyrus galutinį mokėjimo prašymą;

119.6. galutinis mokėjimo prašymas, kurio sudėtinė dalis yra galutinė Strategijos įgyvendinimo ataskaita, teikiamas įgyvendinus Strategiją, bet ne vėliau kaip iki 2029 m. rugsėjo 30 d.;

119.7. Strategijos vykdytojos, Strategijos vykdytojos partnerės (-ių) pirmajame ir kituose mokėjimo prašymuose deklaruojamos administravimo išlaidų sumos, išmokamos proporcingai projektų vykdytojų, tenkančių kiekvienai VVG, iki Strategijos vykdytojo, Strategijos vykdytojos partnerės (-ių) mokėjimo prašymo teikimo Agentūrai datos, patirtų ir apmokėtų išlaidų sumoms (proc.).

IX SKYRIUS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VIEŠINIMAS

120. Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) privalo viešinti Strategijos įgyvendinimą ir aktyvinti savo atstovaujamos teritorijos gyventojus dalyvauti įgyvendinant Strategiją. Strategijos įgyvendinimo viešinimą Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) turi vykdyti pagal Suteiktos paramos iš EŽŪFKP lėšų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginį planą viešinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 3D-201 „Dėl Suteiktos paramos iš EŽŪFKP lėšų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginį planą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės), ir šiose Taisyklėse nurodytas privalomas Strategijos įgyvendinimo viešinimo, įskaitant savo atstovaujamos teritorijos gyventojų aktyvinimą, priemonės:

120.1. VVG turima interneto svetainė. Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) privalo viešinti projektų atranką įgyvendinti Strategiją, Strategijos įgyvendinimo eigą, įvykius ir rezultatus interneto svetainėje, taip pat užtikrinti nuolatinį joje pateikiamos informacijos atnaujinimą. Strategijos įgyvendinimo viešinimas Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės interneto svetainėje turi būti pradėtas ne vėliau kaip per 1 mėn. nuo sprendimo dėl paramos Strategijai įgyvendinti skyrimo gavimo datos;

120.2. viešinimo ir (arba) aktyvinimo renginiai (vietinio lygmens konferencijos, tarptautinės konferencijos, mugės ir pan.) ir (arba) potencialių projektų vykdytojų mokymai;

120.3. plakatai, aiškinamieji stendai, informacinės lentos. Aiškinamasis stendas yra privaloma viešinimo priemonė, detalūs reikalavimai šiai viešinimo priemonei nurodyti Viešinimo taisyklėse;

120.4. informavimas internete, spaudoje, per televiziją, radijo kanalais, susijęs su įgyvendinama Strategija (kvietimų teikti projektus skelbimas, informavimas apie Priemonę, Strategijos įgyvendinimą ir pan.).

121. Kitos Strategijos įgyvendinimo viešinimo priemonės:

121.1. vaizdo, garso medžiaga, susijusi su įgyvendinama Strategija (Strategijos įgyvendinamais ir įgyvendintais projektais ir pan.);

121.2. elektroniniai leidiniai;

121.3. priemonės su išoriniu ženkliniu (pvz., lipdukai, raštinės reikmenys su Viešinimo taisyklių reikalaujama EŽŪFKP atributika, kt.).

122. Projektų vykdytojai projektų viešinimą atlieka pagal Viešinimo taisyklės.

X SKYRIUS STRATEGIJOS IR PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

123. Strategijos ir projektų įgyvendinimo priežiūrą vykdo Agentūra vadovaudamasi Administravimo taisyklių nuostatomis.

124. Strategijos ir projektų įgyvendinimo priežiūra (kontrolės laikotarpis) netaikoma Strategijos ir veiklos projektams, kai juose neįsigrįjamas ilgalaikis turtas.

125. Jeigu Strategijos ir projektų patikros metu nustatoma pažeidimų, Agentūra priima sprendimus, vadovaudamasi Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones taikymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. vasario 14 d įsakymu Nr. 3D-80 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones taikymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Sankcijų metodika).

XI SKYRIUS PATIKROS VIETOJE

126. Patikros vietoje atliekamos Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

127. Pagal Priemonę finansuojamų Strategijos administravimo išlaidų patikrinimai neatliekami, išskyrus atvejus, numatytus Aprašo 15 punkte, ir (arba) kilus įtarimų ir (arba) gavus skundą, kad Strategijos vykdytoja ir Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) neskaidriai naudoja Strategijos administravimui skirtas lėšas ir (arba) Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) veiksmais arba neveikimu galimai pažeidžiami teisės aktai, reglamentuojantys ES paramos panaudojimo tvarką, arba pažeidžiami kitų asmenų teisėti interesai, susiję su Priemonės įgyvendinimu. Tokiais atvejais atliekamos užsakomosios Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) patikros vietoje, kurių metu tikrinami visi su Strategijos administravimu susiję dokumentai. Išlaidas pagrindžiančius ir kitus su Strategija susijusius dokumentus paramos gavėjas privalo kaupti ir saugoti visą Strategijos įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį.

128. Kilus įtarimų ir (arba) gavus skundą, kad projektų vykdytojas neskaidriai naudoja projektui įgyvendinti skirtas lėšas ir (arba) jo veiksmais arba neveikimu galimai pažeidžiami teisės aktai, reglamentuojantys ES paramos panaudojimo tvarką, arba pažeidžiami kitų asmenų teisėti interesai, susiję su Priemonės įgyvendinimu, atliekamos užsakomosios projektų vykdytojų patikros vietoje, kurių metu tikrinami visi su projektų įgyvendinimu susiję dokumentai.

129. Jeigu Strategijos atrankos ar įgyvendinimo metu kyla klausimų dėl Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) veiklos organizavimo, Strategijos administravimo, gali būti atliekamos suplanuotos Strategijos administravimo patikros vietoje. Agentūra turi teisę paprašyti Strategijos vykdytojos ir Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) atsiųsti reikiamą informaciją apie vykstančius renginius ir (arba) mokymus mobiliąja programėle „NMA agro“ renginių ir (arba) mokymų vykdymo faktams patikrinti. Strategijos vykdytojai ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerei (kai taikoma) nepateikus šių įrodymų, Agentūra turi kitais būdais įsitikinti, kad renginiai ir (arba) mokymai vyksta.

XII SKYRIUS SANKCIJOS

130. Strategijos vykdytojai ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerei (kai taikoma) ir projektų vykdytojams netinkamai įgyvendinant Strategiją ir (arba) projektus, Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka pagal ministro tvirtinamą Sankcijų metodiką gali būti taikomos sankcijos.

131. Gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos sumažinimas, paramos teikimo sustabdymas ir (arba) nutraukimas, sutarties nutraukimas ir (arba) reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos; apribojimas teikti paraiškas; kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Paramos

susigrąžinimas vykdomas pagal Gražintinų lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio ir žuvininkystės fondų priemones, administravimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 137 „Dėl Gražintinų lėšų, susidariusių įgyvendinant Europos Sąjungos žemės ūkio ir žuvininkystės fondų priemones, administravimo taisyklių patvirtinimo“.

132. Detali sankcijų apskaičiavimo ir taikymo tvarka nustatoma vadovaujantis Sankcijų metodika.

133. Nepradėjus įgyvendinti Strategijos:

133.1. projekto (-ų) vykdytojui (-ams) gavus avansą ir per 3 mėnesius nuo paramos sutarties (-čių) pasirašymo dienos nepateikus pirmojo (-ųjų) mokėjimo prašymo (-ų), paramos sutartis (-ys) nutraukiama (-os) ir visa avansu išmokėta parama susigrąžinama;

133.2. Strategijos vykdytojai ir Strategijos vykdytojos partneriai gavus avansą ir per 6 mėnesius nuo paramos sutarties (-čių) pasirašymo dienos nepateikus pirmojo (-ųjų) mokėjimo prašymo (-ų), paramos sutartis (-ys) nutraukiama (-os) ir visa avansu išmokėta parama susigrąžinama.

134. Tuo atveju, jeigu Strategija ir (arba) projektas nepasiekia Strategijoje ir (arba) projekte nustatytų pokyčio rodiklių reikšmių, jam taikoma paramos lėšų sumažinimo ir (arba) susigrąžinimo sankcija, kurios dydis apskaičiuojamas mažinant ir (arba) susigrąžinant paramos lėšų dalį, atitinkančią bendrą planuotų ir nepasiektų pokyčio rodiklių proc. dydį (galimas iki 30 proc. nukrypimas nuo planuotų rodiklių pasiekimo, jeigu jis yra paaiškinamas ir pagrįstas).

135. Jeigu Agentūra įtaria Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės (kai taikoma) ir (arba) projekto vykdytojo pažeidimą, susijusį su Strategijos ir (arba) projekto įgyvendinimu, ji Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka inicijuoja Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės ir (arba) projekto vykdytojo galimo pažeidimo tyrimą.

136. Jeigu Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė įtaria projekto vykdytojo pažeidimą, susijusį su projekto įgyvendinimu, ji apie tai raštu privalo informuoti Agentūrą.

137. Jeigu atlikusi Strategijos vykdytojos ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerės ir (arba) projekto vykdytojo galimo pažeidimo tyrimą Agentūra nustato, kad pažeidimas buvo padarytas, taiko sankcijas, nustatytas Sankcijų metodikoje.

XIII SKYRIUS SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

138. Strategijos vykdytoja ir (arba) Strategijos vykdytojos partnerė ir (arba) projekto vykdytojas, nesutikdamas su Agentūros ir (arba) Ministerijos priimtais sprendimais, veikimu arba neveikimu, susijusiais su Strategijos atranka, projektų vertinimu ir tvirtinimu arba administravimu, turi teisę Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka juos apskųsti.

XIV SKYRIUS INFORMACIJOS TEIKIMAS

139. Informaciją ir paaiškinimus dėl Taisyklių taikymo teikia Ministerija raštu ir el. paštu zum@zum.lt. Klausimo langelyje turi būti pateikiama aiški nuoroda į Taisykles, klausiančiojo vardas ir pavardė arba atstovaujamo juridinio asmens pavadinimas.

140. Informaciją ir paaiškinimus dėl Strategijos ir arba projekto vertinimo teikia Agentūra el. paštu info@nma.lt. Klausimo langelyje turi būti pateikiama aiški nuoroda į Taisykles, klausiančiojo vardas ir pavardė arba atstovaujamo juridinio asmens pavadinimas.

141. Ministerijos pateikta informacija ir paaiškinimai, kurie gali būti aktualūs daugeliui VVG, el. paštu išsiunčiami kaimo vietovių VVG tinklui el. paštu, taip pat Agentūrai.

142. Agentūros pateiktą informaciją ir paaiškinimus, kurie gali būti aktualūs daugeliui VVG, Agentūra el. paštu išsiunčia kaimo vietovių VVG tinklui, taip pat Ministerijai.

XV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

143. Strategijos vykdytoja, Strategijos vykdytojos partnerė (kai taikoma) ir projekto vykdytojas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka privalo saugoti dokumentus, susijusius su Strategijos ir projekto (-ų) atranka ir administravimu.

144. Pasikeitus Taisyklėms, nauji reikalavimai nuo jų įsigaliojimo dienos taikomi vienodai visoms VVG ir projekto vykdytojui, išskyrus atvejus, kai pakeitimo įsakyme numatyta kitaip.

145. Pasikeitus Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos teisės aktų nuostatos.

Priedų pakeitimai:

I priedas Strategijos forma

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

II priedas Paraiska partnerei VVG

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

III priedas Fiksuotosios_normos_aprašas (pagal įsakymą Nr. 3D-552)

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

Aprašo 1 ir 2 priedai su partneriais (pagal įsakymą Nr. 3D-552)

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

IV priedas Jungtines veiklos sutartis (pagal įsakymą Nr. 3D-233)

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

V priedas vykdytoju_paraiskos_forma (pagal įsakymą Nr. 3D-233)

Priedo pakeitimai:

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

VI priedas planas_VP_(privatus_verslas)

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

VII priedas Verslo planas (NVO)

Neteko galios nuo: 2024-07-27

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-233](#), 2024-03-21, paskelbta TAR 2024-03-21, i. k. 2024-05073

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. 3D-841 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-552](#), 2024-07-26, paskelbta TAR 2024-07-26, i. k. 2024-13722

Dėl žemės ūkio ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. 3D-841 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo